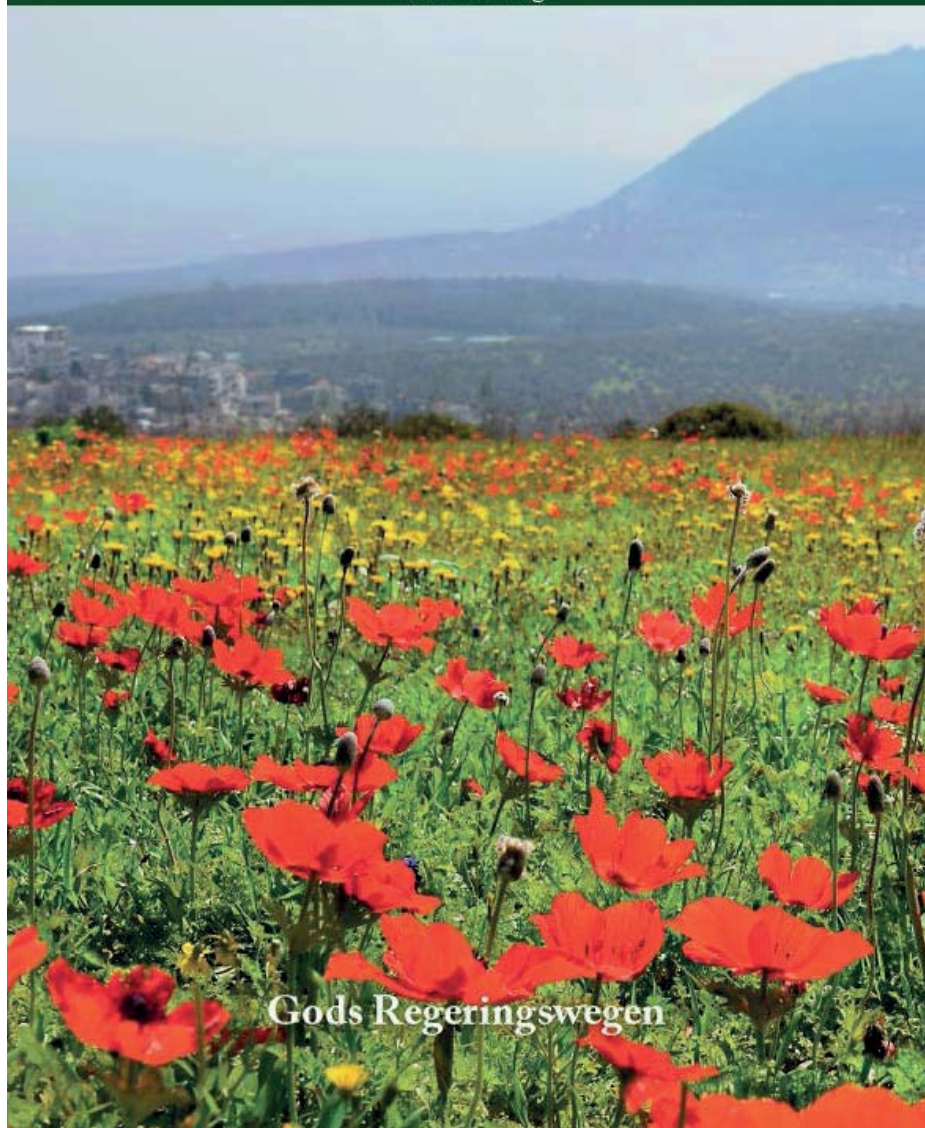

Joël

Toegelicht & toegepast 29

Ger de Koning

Gods Regeringswegen

Joël

Toegelicht & toegepast

JOËL

Toegelicht & toegepast

Gods Regeringswegen

Ger de Koning

uitgeverij **Daniël**

Webwinkel: www.uitgeverijdaniel.nl

Bestellingen: info@uitgeverijdaniel.nl

© 2020 Uitgeverij Daniël, Zwolle, NL

Deze publicatie is verkrijgbaar in boekvorm in één band met Hosea bij Uitgeverij Daniël:

© 2020 Uitgeverij Daniël, Zwolle, NL, ISBN 978-90-79718-68-9 (hardcover)

Omslagfoto: Lentebloemen bij Nazareth, in Galilea, Israël

Omslagontwerp: Theis-Jan Goudswaard

Lay-out: Jan Noordhoek

Niets uit deze uitgave mag – anders dan voor eigen gebruik – worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming van ‘Uitgeverij Daniël’ of de auteur.

Het gebruik van de Herziene Statenvertaling is in dit commentaar toegestaan onder voorwaarde van de volgende duidelijke copyrightvermelding: De bijbeltekst in deze uitgave is ontleend aan de Bijbel in de Herziene Statenvertaling, © Stichting HSV 2010.

© Stichting HSV en Uitgeverij Jongbloed – Heerenveen. Alle rechten voorbehouden.

De bijbelteksten in deze uitgave uit Nieuwe Testament zijn ontleend aan de TELOS-vertaling. Voor gebruik van teksten uit de TELOS-vertaling is toestemming onder voorwaarde van de volgende duidelijke copyrightvermelding:

© Grace Publishing House – Rhenen. Alle rechten voorbehouden.

Inhoud

Tekstgebruik		8
	Afkorting bijbelboeken	8
	Vertalingen	8
	Verwijzingen	9
	Haakjes	9
Vooraf		11
Het boek Joël		12
Joël 1		21
vers 1	Het woord van de HEERE	21
vers 2	Terug in de herinnering	22
vers 3	De les voor de toekomst	23
vers 4	De sprinkhanen	25
vers 5	Dronkaards	27
vers 6	Sprinkhanen die optrekken	29
vers 7	Mijn wijnstok, Mijn vijgenboom	30
vers 8	Droefheid om verlies van een geliefde	31
vers 9	Geen graanoffer en plengoffer	32
vers 10	Alles is grote ellende	33
vers 11	Armen en rijken ontmoeten elkaar	34
vers 12	Alle bomen zijn weg	35
vers 13	Oproep aan de priesters	36
vers 14	Een tijd van vasten	37
vers 15	De dag van de HEERE	38
vers 16	Geen blijdschap en vreugde	42
verzen 17-18	Troosteloosheid alom	42
vers 19	De roep tot God	43
vers 20	De dieren roepen tot de HEERE	44
Joël 2		46
vers 1	De dag van de HEERE is nabij	46
vers 2	De Assyriërs	47
vers 3	Paradijs en woestenij	48
vers 4	Sprinkhanen en paarden	49

vers 5	Horen en zien vergaat je	49
vers 6	Angst en beven	50
verzen 7-9	Hoe het leger voortsnel	50
vers 10	Aarde en hemel onder de indruk	51
vers 11	Het leger van de HEERE	52
vers 12	Een oproep	53
vers 13	Geen uiterlijke schijn	54
vers 14	Wie weet ...	56
vers 15	Voor de tweede keer de bazuin	57
vers 16	Iedereen moet komen	58
vers 17	Opdracht aan de priesters	59
vers 18	Het troostrijke antwoord	61
vers 19	Twee beloften	61
vers 20	Een derde belofte	62
vers 21	Grote dingen	63
vers 22	Weer volop te eten voor de dieren	64
vers 23	De kinderen van Sion	64
vers 24	De zegen	66
vers 25	Herstel	66
vers 26	Lof voor de HEERE	67
vers 27	Weten waar en Wie de HEERE is	68
vers 28	Zegen voor het volk	69
vers 29	De Geest op allen	71
verzen 30-31	Wondertekenen	72
vers 32	Ontkoming	72

Joël 3 75

vers 1	Een keer in het lot van Juda en Jeruzalem	75
vers 2	God oordeelt de volken	76
vers 3	Mensen als koopwaar	77
vers 4	Israël, Gods oogappel	78
vers 5	De HEERE beroofd	80
vers 6	Ver van hun gebied	80
vers 7	God ziet de Zijnen overal	80
vers 8	De HEERE oefent door Juda gericht	81
vers 9	Verklaar de oorlog!	81
vers 10	Alles gebruikt voor de oorlog	82
vers 11	Gods helden	83

vers 12	De HEERE als Rechter	83
vers 13	De wijnoogst	84
vers 14	Het dal van de dorsslede	85
vers 15	Verdonkerd en verbleekt	85
vers 16	De HEERE spreekt en beschermt	86
vers 17	Waar God woont, is het heilig	86
vers 18	Overvloed	87
vers 19	Egypte en Edom	88
vers 20	Het contrast	88
vers 21	De HEERE woont eeuwig op Sion	89
Andere publicaties		90

Tekstgebruik

Afkorting bijbelboeken

Oude Testament

Thora

Gn	Genesis
Ex	Exodus
Lv	Leviticus
Nm	Numeri
Dt	Deuteronomium

Historische boeken

Jz	Jozua
Ri	Richteren
Ru	Ruth
1Sm	1 Samuel
2Sm	2 Samuel
1Kn	1 Koningen
2Kn	2 Koningen
1Kr	1 Kronieken
2Kr	2 Kronieken
Ea	Ezra
Ne	Nehemia
Es	Esther

Poëtische boeken

Jb	Job
Ps	Psalmen
Sp	Spreuken
Pr	Prediker
Hl	Hooglied

Profetische boeken

Js	Jesaja
Jr	Jeremia
Kl	Klaagliederen
Ez	Ezechiël
Dn	Daniël
Hs	Hosea
Jl	Joël
Am	Amos
Ob	Obadja
Jn	Jona
Mi	Micha
Na	Nahum
Hk	Habakuk
Zf	Zefanja
Hg	Haggai
Zc	Zacharia
Ml	Maleachi

Nieuwe Testament

Mt	Mattheüs
Mk	Markus
Lk	Lukas
Jh	Johannes
Hd	Handelingen
Rm	Romeinen
1Ko	1 Korinthiërs
2Ko	2 Korinthiërs
Gl	Galaten
Ef	Efeziërs
Fp	Filippenzen
Ko	Kolossenzen
1Th	1 Thessalonicenzen
2Th	2 Thessalonicenzen
1Tm	1 Timotheüs
2Tm	2 Timotheüs
Tt	Titus
Fm	Filémon
Hb	Hebreeën
Jk	Jakobus
1Pt	1 Petrus
2Pt	2 Petrus
1Jh	1 Johannes
2Jh	2 Johannes
3Jh	3 Johannes
Jd	Judas
Op	Openbaring

Vertalingen

Alle tekstaanhalingen uit het Oude Testament komen uit de Herziene Statenvertaling (HSV).

De tekstaanhalingen uit het Nieuwe Testament komen uit de Herziene Voorhoeve-uitgave, ook wel TELOS-vertaling genoemd.

Verwijzingen

De tekst van *Joël* staat in dit commentaar. In een aantal gevallen worden tekstverwijzingen voluit geciteerd. Alle andere tekstverwijzingen kan de lezer zelf in de Bijbel opzoeken.

Haakjes

Oude Testament

In de bijbelgedeelten van het *Oude Testament* worden twee soorten haakjes gebruikt:

Ronde haakjes ()

Deze dienen uitsluitend om het lezen en begrijpen van de tekst te vergemakkelijken; zij geven aan dat een bepaald gedeelte een soort tussenzin vormt die de eigenlijke loop van het verhaal of het betoog enigszins onderbreekt. De woorden tussen ronde haakjes behoren tot de grondtekst.

Vierkante haakjes []

Deze haakjes staan om woorden die in de gedrukte uitgave van de Herziene Statenvertaling *cursief* staan. Omdat in dit boek de hele bijbeltekst *cursief* wordt weergegeven, wordt van deze haakjes gebruikgemaakt om woorden te markeren die *cursief* in de gedrukte uitgave staan. Deze haakjes geven aan dat de ingesloten woorden niet in de grondtekst voorkomen, maar in het Nederlands zijn ingevoegd om de tekst begrijpelijk te maken.

Nieuwe Testament

In de bijbelgedeelten van het Nieuwe Testament, die uit de TELOS-vertaling worden genomen, worden drie soorten haakjes gebruikt. Over het gebruik hiervan wordt in het 'Voorwoord' van de TELOS-vertaling het volgende gezegd:

'In de vertaling zijn drie soorten haakjes gebruikt:

Ronde haakjes ()

Deze dienen uitsluitend om het lezen en begrijpen van de tekst te vergemakkelijken; zij geven aan dat een bepaald gedeelte een soort tussenzin vormt die de eigenlijke loop van het verhaal of het betoog enigszins onderbreekt.

Vierkante haakjes []

Deze geven aan dat de ingesloten woorden niet in de grondtekst voorkomen, maar in het Nederlands moeten worden ingevoegd om de tekst begrijpelijk te maken; deze woorden moeten dus altijd gelezen worden. Met name het (bepaalde) lidwoord ontbreekt nogal eens in het Grieks, waar dat in het Nederlands wel noodzakelijk is; aangezien verschillende uitleggers van mening zijn dat het al of niet voorkomen van het lidwoord vaak van grote betekenis is, is ernaar gestreefd dit overal in de vertaling tussen haakjes te plaatsen waar het in de grondtekst ontbreekt.

Scherpe haakjes < >

Deze geven aan dat de ingesloten woorden in sommige handschriften wel en in andere niet voorkomen.'

Vooraf

Wie een beetje thuis is in de Bijbel, weet dat Joël een van de bijbelschrijvers is. Ook is dan bekend dat hij behoort tot de twaalf kleine profeten van wie we de boeken aan het einde van het Oude Testament kunnen vinden. Ondanks dat kost het toch nog vaak moeite zijn boek te vinden. Vaak lukt het beter de elf spelers van de favoriete voetbalclub op te noemen, zelfs mét de plaats die ze in het elftal innemen, dan de namen van de twaalf kleine profeten in de goede volgorde op te zeggen.

We hebben immers van *Joël* slechts negen bladzijden in de Bijbel. Op een totaal van de ruim negentienhonderd die de HSV telt, is dat niet veel. Geen wonder dat je Joël gemakkelijk over het hoofd ziet als je de bijbelboeken niet uit je hoofd kent.

Toch is de boodschap die Joël doorgeeft onze aandacht ten volle waard, wat natuurlijk voor elk bijbelboek geldt. Zijn boek telt drieënzeventig verzen. Dat is niet veel en het geeft de schijn dat de inhoud beperkt is. Maar we zullen zien hoe rijk de inhoud is van wat Joël namens de HEERE aan Zijn volk doorgeeft. We zullen ook zien hoe hij, na een beschrijving van alle ellende die hij in zijn dagen beleeft, een prachtig vergezicht toont van de heerlijke toekomst die Israël wacht.

Ger de Koning

Middelburg, mei 2002 – herdruk november 2019; herzien oktober 2020

Het boek Joël

Wie was Joël?

Van Joël is niet meer bekend dan zijn naam en de naam van zijn vader. Joël heeft van zijn ouders een naam gekregen die *'Jahweh is God'* betekent. In de HSV is de naam *'Jahweh'* vertaald met *'HEERE'*, met hoofdletters geschreven. In het Hebreeuws, de taal waarin het Oude Testament oorspronkelijk grotendeels is geschreven, staat er voor deze Naam van God *'JHWH'*.

Als zijn ouders hem die naam bewust hebben gegeven, is hij vast en zeker opgegroeid in een gezin dat de HEERE vreesde. De betekenis van de naam van zijn vader Pethuel is niet zeker. Volgens sommigen betekent hij *'jongeling Gods'* of *'de door God overrede'*; volgens anderen *'openhartigheid van God'* of *'eenvoud van God'*.

Wat we ook van Joël weten, is dat het woord van de HEERE tot hem komt met het doel dat tot het volk te spreken. Dat zegt iets over zijn omgang met God en zijn verhouding tot het volk. God maakt Zijn gedachten niet zomaar en aan ieder willekeurig lid van Zijn volk bekend. God zegt wat Hem bezighoudt tegen mensen die met Hem en voor Hem leven. Uit de betekenis van de naam Joël blijkt dan ook niet alleen het geloof van zijn ouders, maar ook dat Joël zelf leeft naar de betekenis van zijn naam. Hij is een Godvrezende eenling te midden van een afvallig volk.

De roeping van Joël

Van zijn roeping weten we ook niet veel. Een standaardprocedure, die je zou kunnen raadplegen om te zien hoe je als profeet dienst moet doen, bestaat niet. Maar als we mogen afgaan op de betekenis van zijn naam en op grond daarvan veronderstellen dat hij omgang heeft met God, mogen we toch wel aannemen dat op zeker moment de Geest van God vaardig is geworden over Joël.

De aanleiding voor zijn optreden moeten we zoeken in de omstandigheden. Hij wordt in de nood geboren, geroepen door de HEERE. Plotseling treedt hij in de openbaarheid, maar wel pas nadat hij door God op zijn taak

is voorbereid. Hij deelt in het verdriet van God over Zijn volk omdat dit Hem ontrouw is geworden. Met bewogenheid kondigt hij, namens God, het oordeel aan, maar zonder zich erover te verheugen dat God Zijn ontrouwe volk zal oordelen.

Hij gooit hun niet het verwijt voor de voeten: 'Hadden jullie maar naar God moeten luisteren!', maar hij roept op tot terugkeer naar de HEERE. Het dreigende oordeel is voor hem de aanleiding om op dat moment het Woord van God aan het volk te brengen, en ook om als voorbidder tot de HEERE te roepen (*Jl 1:19*). Bij hem is een brandende liefde aanwezig voor de HEERE en ook voor het volk waarvan hij deel uitmaakt.

Joël en Elia

We vinden bij Joël enkele zaken die ons aan Elia doen denken. In de eerste plaats is er de betekenis van zijn naam. In de naam Elia zitten dezelfde namen van God als in Joël, waaraan het persoonlijke 'mijn' is toegevoegd. Alleen de volgorde is anders. Elia betekent 'mijn God is *Jahweh*', dat is het omgekeerde van Joël.

In de tweede plaats zien we de verbinding tussen de naam en de boodschap die beiden brengen. De naam Joël, '*Jahweh is God*', past bij de boodschap die de HEERE hem toevertrouwt. Joël moet door zijn prediking het volk weer tot de erkenning brengen dat het echt waar is dat de HEERE God is. God wijst er Zelf ook op dat Zijn volk zal weten dat "*Ik, de HEERE, uw God ben*" (*Jl 2:27; 3:17*). Elia brengt door zijn optreden op de Karmel het volk tot de belijdenis: "*De HEERE is God, de HEERE is God!*" (*1Kn 18:39*).

Een derde overeenkomst tussen beide profeten zien we in de aanleiding voor hun optreden. De aanleiding van de prediking van Joël is een natuurramp. Dit is ook het geval bij wat Elia op de Karmel doet, want die aanleiding is een droogte. Het getuigenis van Elia op die berg, een getuigenis voor de Naam van de HEERE, maakt een eind aan drieënhalf jaar droogte. Elia heeft God om deze droogte gevraagd (*Jk 5:17a*), opdat het volk daardoor weer tot God terugkeert.

Naast de overeenkomsten in de betekenis van hun naam, hun boodschap en de aanleiding van hun optreden, is er nog een vierde overeenkomst tussen deze profeten. Bij allebei speelt 'de dag van de HEERE', de '*yom JHWH*', een rol. In *Joël* wordt vijf keer over deze dag gesproken. In *Maleachi*

wordt Elia ook genoemd in verband met de dag van de HEERE (Mi 4:5). Wat die dag inhoudt, zullen we in het vervolg van onze studie van deze profeet zien.

De aanleiding van zijn prediking

Zoals gezegd is de aanleiding van de prediking van Joël een natuurramp. Feitelijk zijn het er twee: sprinkhanen en droogte. In deze rampen, die als plagen worden ervaren, moet de stem van God worden gehoord. Hij spreekt tot Zijn volk om hen ertoe te brengen tot Hem terug te keren (2Kr 7:15; 1Kn 8:37). Het doel van Joëls optreden is dat het volk de boodschap van God door middel van deze rampen zal verstaan en zich zal bekeren tot Hem.

We zullen ook de relatie zien die Joël legt tussen de natuurrampen van zijn dagen – de plagen van sprinkhanen en droogte – en de toekomstige dag van de HEERE. Door de rampen aan te wijzen als een voorbode van of een verwijzing naar de komende dag van de HEERE, roept de profeet Joël zijn tijdgenoten op de ‘tekenen der tijden’ niet alleen te zien, maar ze ook ter harte te nemen. Als prediker van de dag van de HEERE is Joël een profeet die zijn hoorders confronteert met het naderende oordeel.

In algemene zin geldt dit ook voor ons, christenen. Ook wij moeten de mensen hiermee confronteren: *“Daar wij dan weten hoezeer de Heer te vrezen is, overreden wij [de] mensen”* (2Ko 5:11). Joël dringt hiermee aan – ook wij moeten dat doen – op een ingrijpende beslissing: die van bekering tot God.

Bekeren waarvan?

We horen niet uit de mond van Joël van welke zonden Israël zich moet bekeren. Over het dienen van afgoden of het plegen en gedogen van sociaal onrecht rept Joël niet. De enige zonde waarover hij spreekt, is die van dronkenschap (Jl 1:5). Als we daarbij de oproep betrekken die in Joël 2 gedaan wordt (Jl 2:12), kunnen we zeggen dat het volk leeft voor eigen plezier. Juda is een volk geworden dat leeft voor vermaak.

Waartoe misbruik van wijn voert, horen we ook uit de mond van andere profeten. Hosea wijst erop dat overmatig gebruik van wijn het hart in beslag neemt (Hs 4:11). Amos schildert hoe het gebruik van wijn een uiting is van een luxe en decadente levenswijze (Am 6:6). En als we Jesaja beluis-

teren, horen we hoe hij het gebruik van wijn aanmerkt als een middel dat blind maakt voor “de daden van de HEERE” en “het werk van Zijn handen” (Js 5:11-12).

Het is Joël erom te doen dat het volk wakker wordt en weer oog krijgt voor ‘de daden van de HEERE’ die in de rampen zichtbaar zijn. Hun hart is de HEERE niet volkomen toegewijd. Van een volk dat door Hem bevrijd is uit de macht van de vijand, mag Hij anders verwachten. Hij heeft hen bevrijd, opdat ze Zijn volk zijn, een volk dat Hem dient met alles wat in hen is en met alles wat ze bezitten. Als het volk daaraan niet beantwoordt, zal Hij geen middel onbeproefd laten om hen weer aan Zich te binden. Daarmee heeft Hij ook hun geluk en welzijn op het oog. De mens die niet volkomen voor Hem leeft, kan niet gelukkig zijn.

Verschil met Hosea

Anders dan Hosea, die zich tot het tienstammenrijk richt – hoewel hij ook een enkele keer Juda noemt –, richt Joël zich alleen tot Juda en vooral tot de Joden in Jeruzalem. Hij verwijst vaak naar Juda en Jeruzalem (Jl 2:32; 3:1,17,18,20), naar hun inwoners (Jl 3:6,8,19) en naar Sion (Jl 2:1,15; 3:17,21) en haar kinderen (Jl 2:23; 3:6,8,20). Ook maakt hij verschillende keren melding van de tempel of de tempeldienst, waarmee hij zeer vertrouwd is (Jl 1:9,13,14,16; 2:14,17; 3:18).

Het verschil met Hosea komt ook tot uiting in de wijze van prediken. Hosea uit zich meer in korte, krachtige uitspraken, met plotselinge wendingen en veel verschillende handelingen. Joël is gelijkmatiger in zijn prediking; hij heeft een afgerond onderwerp.

De taal en stijl van deze profeet tonen een sterk vermogen om zich in te leven in de toestand van mensen die lijden onder de plagen van sprinkhanen en droogte. Zijn stijl is helder en vloeiend, taalkundig fraai.

De profetie

Joël kondigt het oordeel van ‘de dag van de HEERE’ aan. Die noemt hij, zoals gezegd, vijf keer in zijn profetie; daarom zou hij ook wel ‘de profeet van de dag van de HEERE’ genoemd kunnen worden. Hij kondigt ook de uiteindelijke bevrijding van Juda en Jeruzalem en Israël aan.

Het optreden van een profeet veronderstelt meestal dat het volk van God, als gevolg van hun ontrouw aan Hem, in een toestand van verval is terechtgekomen. Profetie is dan Gods bijzondere tussenkomst. In de profetie toont Hij aan waarin de mens specifiek heeft gezondigd en waarom zijn oordeel moet komen. Maar er klinkt in de profetie ook het getuigenis van een herstel dat door Gods genade zal plaatsvinden en waarbij er zegen zal zijn voor Zijn volk.

Joël brengt Gods boodschap aan de mensen van Juda als een scherp waarnemer van de tijd waarin hij leeft. De bewoordingen waarin hij dat doet, leveren veel profetische bouwstenen. Dat wil zeggen dat in zijn korte profetie veel aanwezig is waardoor we inzicht kunnen krijgen in de gebeurtenissen van de eindtijd.

Onderwerp van zijn prediking

Het thema waaromheen zijn prediking zich beweegt, is de inval van de Assyriërs. In *Joël 1* wordt het binnenvallen van sprinkhanen beschreven en de verwoesting die daarvan het gevolg is. Dit binnenvallen en de verwoesting zijn de aankondiging van die nog veel vreselijker inval van de Assyriërs en de verwoesting die zij zullen aanrichten. Dit wordt in *Joël 2* beschreven (*Jl 2:1-11*). De hand van de HEERE is te zien, zowel bij de sprinkhanenplaag als bij de inval van de Assyriërs.

Beide invallen en de daarop volgende verwoestingen worden door Joël dan ook verbonden met de op handen zijnde dag van de HEERE als een dag waarop het oordeel komt over Zijn afvallige volk. Maar in het vervolg van *Joël 2* en in *Joël 3* zien we hoe dit oordeel ook komt over de Assyriërs en alle volken die zich ten opzichte van Israël vijandig hebben gedragen.

Historisch moeten we de invasie van de Assyriërs plaatsen in de tijd van koning Hizkia (*2 Koningen 18-19*). Profetisch betreft het de koning van het noorden, die in de toekomst Israël zal denken te kunnen vernietigen, maar die dan zelf door de Heer Jezus zal worden vernietigd (*Dn 11:40-45*).

Wanneer heeft Joël geprofeteerd?

Joël is een van de profeten waarbij de meningen over de datering sterk uiteenlopen. Joël noemt geen enkele naam of een andere gebeurtenis die

heeft plaatsgevonden die een aanwijzing zou kunnen geven over de tijd waarin hij profeteert.

Het meest waarschijnlijk is dat Joël heeft geprofeteerd in de dagen van Uzzia (792-740 v.Chr.). Hij is dan een tijdgenoot van Hosea en Amos, die beiden in de dagen van Uzzia hebben geprofeteerd (*Hs 1:1; Am 1:1*). Joël zou zijn plaats in de canon van het Oude Testament, tussen Hosea en Amos, niet voor niets hebben gekregen.

Als Amos naar dezelfde plaag verwijst (*Am 4:9*) als Joël doet in zijn eerste hoofdstuk, zou dat een extra aanwijzing zijn dat Joël en Amos tijdgenoten zijn geweest. Ten tijde van Uzzia beleven Israël en Juda een tijd van grote voorspoed. Een sprinkhanenplaag heeft tot gevolg dat al die voorspoed in korte tijd teniet wordt gedaan.

Toch heeft God het beter gevonden de tijd waarin hij profeteert niet bekend te maken. Hierdoor komt nog meer de nadruk op de tijdloosheid van zijn boodschap te liggen. We zullen zien dat zijn profetie ook voor de tijd waarin wij leven van groot belang is.

Doel van de sprinkhanenplaag

Een ongekende sprinkhanenplaag heeft Juda getroffen, waardoor de totale oogst is vernietigd. Hierdoor is de hele economie van het land ontwricht. Maar dat niet alleen. Het ergste van alles is dat door dit agrarische verlies niet langer graanoffers en drankoffers in de tempel kunnen worden gebracht (*Jl 1:13*). In deze catastrofale omstandigheden herkent Joël het oordeel van God over Juda. Hoewel God Juda overvloedig heeft gezegend in de dagen van Uzzia, heeft het volk Zijn zegen als vanzelfsprekend aangenomen.

Nadat Damascus door Assyrië in 802 v.Chr. is vernietigd, komt Uzzia aan de macht. Hij bouwt een machtig leger en bevordert de handelsbetrekkingen. In het noorden is Jerobeam II aan de macht. Hij verovert meerdere gebieden die tevoren in handen van Syrië zijn gevallen. Deze omstandigheden zijn er de oorzaak van dat er nu een gouden periode aanbreekt voor Juda en Israël, die alleen te vergelijken is met de periode van koning Salomo.

Economisch gaat het voor de wind, maar de luxe en overdaad hebben Juda en Israël innerlijk verzwakt. Van enige dankbaarheid tegenover de HEERE is geen sprake. Hun geloof is verworpen tot een holle vorm, het verrichten van louter godsdienstige handelingen. Hun leven is gericht op bevrediging van eigen behoeften. Geleid door Gods Geest vertelt Joël het volk dat de sprinkhanenplag een waarschuwing is voor een groter oordeel dat zich aandient. Hieraan is alleen te ontkomen als zij zich bekeren tot volle gemeenschap met God.

Evenals de meeste andere profeten mogen we ook van Joël aannemen dat hij een actuele gebeurtenis als aanleiding voor zijn profetie neemt. Hij doet dat om het geweten van het volk op het tijdstip van de gebeurtenis te doen ontwaken. Hij doet het nog meer om die gebeurtenis als beeld te gebruiken van nog ingrijpender gebeurtenissen die in de laatste dagen zullen plaatsvinden, om precies te zijn: bij het aanbreken van de dag van de HEERE. De Geest van God waarschuwt voor het toekomstige oordeel juist in een tijd dat zulke rampen land en volk treffen. Hierop zou het volk acht moeten geven.

Gods stem in rampen

In natuurrampen toont God Zijn almacht. Hij heeft “*macht over deze plagen*” (Op 16:9). God zendt niet zomaar willekeurig zulke rampen of andere catastrofen. Hem staat daarbij altijd een bepaald doel voor ogen, namelijk dat de mens zich bekeert van zijn slechte en heilloze weg (Op 16:8-9).

Het handelen van God is vaak niet door mensen na te rekenen. Het is daarom zeker niet juist om te oordelen in de zin van: wie door een ramp wordt getroffen, deugt niet, en aan wie deze voorbijgaat, is goed. Voor een dergelijke, onchristelijke opvatting waarschuwt de Heer Jezus (Lk 13:1-5). De Heer maakt duidelijk dat de gebeurtenissen die dan nieuws zijn, geen recht geven tot beoordeling van de getroffenen, maar dat ze een oproep tot bekering inhouden aan allen die ervan horen.

Voor Nederland kunnen we dit vergelijken met de vuurwerkcramp op 13 mei 2000 in Enschede en een cafébrand in Volendam tijdens de jaarwisseling van 2000 naar 2001. Aan de datum van 11 september 2001 en de naam World Trade Center hoeft niets te worden toegevoegd evenmin als aan de tsunami op 26 december 2004. Nationaal en internationaal zijn allen die

ervan hebben gehoord geschokt door deze gebeurtenissen. Hieraan kan de ramp worden toegevoegd die tijdens een herziening van dit commentaar heeft plaatsgevonden, die met vlucht MH17, op 17 juli 2014. En welke tot de verbeelding sprekende rampen zullen er nog meer gebeuren na het verschijnen van dit commentaar?

In Enschede is als gevolg van de ontploffing van een vuurwerkfabriek een woonkern volledig weggevaagd. Tientallen mensen zijn omgekomen; anderen hebben blijvende lichamelijke en/of geestelijke schade opgelopen. In een Volendams café heeft een plotseling ontstane vlammenzee dood en verderf gezaaid en onherstelbaar lichamenlijk en geestelijk letsel veroorzaakt onder oud- en nieuw vierende feestgangers, merendeels jongeren. In New York hebben duizenden de dood gevonden. Bij de tsunami zijn meer dan tweehonderdduizend mensen omgekomen. Bij de ramp die vlucht MH17 trof, vonden tweehonderdachtennegentig mensen de dood.

De gedachte dat al die mensen de ramp die hen trof op de een of andere manier 'hebben verdiend', is verwerpelijk. Wat wel goed is, is dat iedereen die ervan hoort, zich realiseert hoe betrekkelijk het leven is. Wat je niet voor mogelijk hebt gehouden, kan zo ineens je leven binnenkomen. De gevolgen zijn dramatisch. De vraag die ieder zich moet stellen, is: 'Als een ramp *mij* treft, hoe sta *ik* dan tegenover God?' Van rampen en ongelukken hebben Godvrezende mensen evenzeer te lijden als goddelozen, net zo goed als goddelozen ook profiteren van Gods goedheid op aarde.

Indeling

Na deze inleidende opmerkingen zijn we toe aan een indeling van dit bijbelboek. Het boek kan in zeven gedeelten worden verdeeld.

1. Sprinkhanenplaag, droogte en oproep tot boete (*Jl 1:1-20*).
2. Inval van de Assyriërs (*Jl 2:1-11*).
3. Hernieuwde oproep tot bekering en boete (*Jl 2:12-17*).
4. Antwoord van de HEERE op boetedoening (*Jl 2:18-27*).
5. Uitstorting van de Geest in de eindtijd (*Jl 2:28-32*).
6. Oordeel over de vijanden van Israël (*Jl 3:1-16*).
7. Zegen voor Israël (*Jl 3:17-21*).

Een interessante indeling geeft Van Leeuwen in zijn commentaar *De Prediking van het Oude Testament*. Die sluit bijna volledig aan bij de zojuist gegeven indeling. Het interessante is de structuur die Van Leeuwen ziet, de zogenaamde concentrische structuur, en de toelichting daarbij.

- A Het land door sprinkhanen en droogte verwoest, *Joël 1:4-20*.
- B Het oprukkende leger op de dag van de HEERE, *Joël 2:1-11*.
- C Oproep tot bekering, *Joël 2:12-14*.
- D Allen bijeengeroepen tot boetedoening, *Joël 2:15-17*.
- C Verhoring door de HEERE, zegen en behoud, *Joël 2:18-32*.
- B De oprukkende volken en de dag van de HEERE, *Joël 3:1-17*.
- A Het land vruchtbaar en veilig, *Joël 3:18-21*.

Toelichting: Hier zien we dat het samenroepen tot een dag van vasten en gebed in het centrum (D) staat. Verder zien we dat de letters C, B en A onder het centrum de tegenhangers zijn van die letters boven het centrum. Met (D) treedt de wending in van oordeel naar behoudenis voor Gods volk. De opbouw is dus: eerst is er oordeel voor Gods volk door middel van plagen en vijanden (A - C), maar door bekering en boetedoening (D) komt er zegen voor Gods volk en oordeel over de vijanden (C - A).

Joël 1

Inleiding

Jeruzalem en Juda worden opgeroepen de sprinkhanenplaag die het land heeft getroffen ter harte te nemen (*verzen 2-4*).

- De profeet roept als eersten de dronkaards op om over dit onheil te weeklagen (*verzen 5-7*).
- Vervolgens roept hij allen die direct door de plaag zijn getroffen, de landbouwers en wijngaardeniers, op tot een weklacht (*verzen 8-12*).
- Ten slotte richt hij diezelfde oproep tot de priesters, aan wie hij tevens opdraagt het volk bijeen te roepen om zich voor de HEERE te verootmoedigen (*verzen 13-18*).

In de *verzen 19-20* geeft de profeet zelf het voorbeeld en roept tot de HEERE.

Het woord van de HEERE | vers 1

| 1 *Het woord van de HEERE dat gekomen is tot Joël, de zoon van Pethuel.*

Het boek *Joël* bevat geen woord van mensen, maar “het woord van de HEERE”. Zo beginnen ook de boeken *Hosea*, *Jona*, *Micha* en *Zefanja*. Het boek moet gelezen worden als een Goddelijke openbaring. Het is het woord dat van God komt, Hij heeft het uitgesproken en in opdracht van Hem moet het worden doorgegeven.

Het woord dat van God komt, is meer dan alleen dat God spreekt. Het spreken van God is meer dan alleen woorden zeggen. Gods spreken is een daad, een handeling die iets bewerkt. In het spreken van God ligt kracht, het doet wat Hem behaagt en keert nooit leeg terug (*Js 55:10-11*). Joël is een van de heilige mensen die Petrus bedoelt als hij schrijft: “Want niet door [de]

*Want zoals regen of sneeuw
neerdaalt van de hemel
en daarheen niet terugkeert,
maar de aarde doorvochtigt
en maakt dat zij voortbrengt en doet opkomen,
zaad geeft aan de zaaier en brood aan de eter,
zo zal Mijn woord zijn dat uit Mijn mond uitgaat:
het zal niet vruchteloos tot Mij terugkeren,
maar het zal doen wat Mij behaagt,
en het zal voorspoedig zijn in hetgeen waartoe Ik het zend.
(Js 55:10-11)*

wil van een mens werd ooit profetie voortgebracht, maar <heilige> mensen van Godswege hebben, door [de] Heilige Geest gedreven, gesproken" (2Pt 1:21).

Evenals bij Obadja, Nahum, Habakuk en Maleachi ontbreekt elke vermelding van tijd of plaats van herkomst van de profeet. Zie ook de inleiding onder 'Wie was Joël?' en 'Wanneer heeft Joël geleefd?'

Terug in de herinnering | vers 2

2 Hoor dit, oudsten,
neem [dit] ter ore, alle inwoners van het land!
Is dit gebeurd in uw dagen
of in de dagen van uw vaders?

Met de oproepen "hoor dit" en "neem [dit] ter ore" vraagt Joël aandacht voor zijn boodschap. De "oudsten" zijn de meest verantwoordelijken. Zij zijn de volksleiders, mannen die door een lange levenservaring wijs zijn geworden. Hun herinnering gaat ook het verst terug. Zij moeten begrijpen dat de ramp die hen getroffen heeft, geen toevallige samenloop van omstandigheden is. Ze mogen er ook geen wetenschappelijke verklaringen voor geven, alsof een samenspel van natuurkundige factoren ervoor heeft gezorgd dat het grote aantal sprinkhanen precies op dit tijdstip nu net in Juda is neergestreken. Juist deze oude, wijze mannen moeten beseffen dat deze ramp een waarschuwing van God inhoudt.

Maar ook het 'gewone' volk wordt voorgehouden dat ze, in wat er is gebeurd, het handelen van God moeten (h)erkennen. Als ze eens in hun herinnering en nog verder in de geschiedenis teruggaan, zullen ze moeten toegeven dat zoiets nog nooit is gebeurd in hun land. De plaag die hen nu treft, is groter dan elke voorgaande plaag die hen heeft getroffen. Waarom? Omdat zij nog grotere zondaars zijn dan hun vaders.

Elke natuurramp of andersoortige ramp, bijvoorbeeld ziekte of oorlog, is een gebeurtenis waardoor God tot het geweten van mensen wil spreken. Als mensen geen gehoor geven aan Zijn Woord, zal Hij door krachtiger middelen spreken. De bekende schrijver C.S. Lewis heeft ergens opgemerkt: 'God fluistert door Zijn Woord, Hij buldert door een ramp.' Na afloop van een lezing met de titel 'God is er en Hij spreekt' kwam een vrouw

naar me toe die zei: 'Ik ben dankbaar dat God tegen me heeft gebulderd omdat ik niet naar Zijn Woord luisterde.'

Ook vandaag spreekt God nog tot een volk en tot de enkeling door gebeurtenissen. Het doel is dat er naar Hem geluisterd wordt. Dat gold ook voor de man die uitdagend tegen zijn in God gelovende zoontje zei dat God hem maar eens op zijn schouder moest tikken als Hij bestond. Enige tijd later sloeg hij met zijn auto over de kop. Hij bleef wonderlijk bewaard. Alleen zijn schouder was beschadigd. Zijn zoontje zei toen: 'Papa, was dat niet het tikken van God op uw schouder?' De man zag in dat God tot hem had gesproken. Hij bekeerde zich tot God en kwam tot geloof in de Heer Jezus.

De les voor de toekomst | vers 3

3 Vertel erover aan uw kinderen

en [laten] uw kinderen [erover] aan hun kinderen [vertellen]
en hun kinderen [weer] aan de volgende generatie.

Er moet niet alleen gegraven worden in het verleden, er moet ook worden gedacht aan de toekomst. De komende generaties mogen niet vergeten wat God met hen heeft gedaan. De vaders moeten hun kinderen vertellen welk oordeel hen getroffen heeft, hoe God hen heeft moeten straffen. Dat mogen ze niet verzwijgen, ze moeten er eerlijk mee voor de dag komen. Hun kinderen moeten het ook weer doorgeven. Zo zijn ook de wonderen die God heeft gedaan bij de bevrijding van Zijn volk uit Egypte, aan de volgende geslachten doorgegeven (Ri 6:13a).

Maar Gideon zei tegen Hem: Och, mijn heer, als de HEERE met ons is, waarom is dit alles ons dan overkomen? En waar zijn al Zijn wonderen, waarover onze vaders ons verteld hebben, toen zij zeiden: Heeft de HEERE ons niet uit Egypte doen optrekken? (Ri 6:13a)

Dit doorgeven van Gods kastijding moet als waarschuwing dienen en niet als leuk verhaal om het publiek te vermaken. Wij zijn namelijk goed in staat verhalen uit het verleden te vertellen, zonder in te gaan op wat wij eruit moeten leren. God wil niet dat op die manier met 'onderwijs', met Zijn handelen met een afwijkend volk, wordt omgegaan. Hij wil dat Zijn optreden wordt doorgegeven, opdat de kinderen niet in hetzelfde kwaad zullen vallen en zij erdoor zullen leren de HEERE te vrezen.

‘Erover’ vertellen houdt meer in dan vertel ‘het’. Vertel ‘het’ kan betekenen dat alleen het loutere feit, de gebeurtenis op zich wordt doorgegeven. Maar God wil dat er meer wordt doorgegeven. Hij wil ook dat de oorzaak van de plaag en de gevolgen ervan worden vermeld en dat de volgende generatie er de juiste lering uit zal trekken. Niet slechts wat er is gebeurd, moet worden verteld, maar er moet vooral worden gewezen op hoe God heeft gehandeld.

Het doorgeven van de geschiedenislessen gaat door tot op de vierde generatie. Hiermee wil Joël benadrukken dat het gebeurde moet worden doorgegeven tot in verre geslachten (*vgl. Sp 4:1-4*). In dit verband is het de moeite waard naar *Psalms 78* te kijken. Die psalm is een leerdicht van Asaf, waarin hij, net als Joël, de les van de geschiedenis voorhoudt aan het volk. Ook Asaf begint met de oproep om te horen en vervolgens spoort hij aan om het gehoorde door te geven aan het volgende geslacht:

1 *Een onderwijzing van Asaf.*

*Mijn volk, neem mijn onderricht ter ore,
neig uw oor tot de woorden van mijn mond.*

2 *Ik wil mijn mond met spreuken opendoen
en van aloude verborgenheden doen overloeiën,*

3 *die wij gehoord hebben en weten
en onze vaders ons verteld hebben.*

4 *Wij zullen ze niet verbergen voor hun kinderen,
[maar] aan de volgende generatie
de loffelijke daden van de HEERE vertellen,
Zijn kracht en Zijn wonderen, die Hij gedaan heeft. (Ps 78:1-4)*

In zijn leerdicht herinnert Asaf ook aan de sprinkhanen in Egypte, wat zij daar deden: “*Hij gaf hun gewas aan de zwermsprinkhaan, aan de veldsprinkhaan hun opbrengst*” (*Ps 78:46*). Het is van grote betekenis aan onze kinderen en kleinkinderen gebeurtenissen door te vertellen uit een korter of langer verleden, waaruit het handelen van God in ons leven of dat van anderen blijkt. We geven daarmee onze kinderen een goed stuk gereedschap in handen waardoor ze de wil van God beter leren kennen.

Het valt te vrezen dat heel wat ouders hun kinderen nauwelijks iets kunnen vertellen over wat de Heer in hun leven heeft gedaan omdat ze nauwe-

lijks met Hem leven. Druk, druk, druk met allerlei dingen, maar geen tijd om eens met de kinderen te praten over Gods leiding in hun leven.

Er is ook weinig kennis van wat God in het leven van andere, toegewijde christenen heeft gedaan. We kunnen onze kinderen maar moeilijk stimuleren eens een goed boek te lezen over ervaringen die mannen en vrouwen met de Heer hebben opgedaan als we er zelf geen belangstelling voor tonen. Mozes roept Israël op, vlak voordat het volk het beloofde land binnentrekt, met hun kinderen te spreken over de daden en woorden van de HEERE (*Dt 4:9; 6:6-7,20-25*).

De sprinkhanen | vers 4

4 *Wat de jonge sprinkhaan overliet, at de veldsprinkhaan op;
wat de veldsprinkhaan overliet, at de treksprinkhaan op;
en wat de treksprinkhaan overliet, at de zwermsprinkhaan op.*

Het uitgangspunt van Joëls profetie is een sprinkhanenplaag die het land onlangs geteisterd heeft. Dat deze plaag een strafgericht van God is, zal duidelijk zijn voor wie een oor heeft om te horen. Dat was ook zo, toen de HEERE in Egypte deze plaag over de onderdrukkers van Zijn volk zond (*Ex 10:12-15; Ps 78:46; 105:34*). Evenals de plaag in Egypte is de plaag in de dagen van Joël er een zonder weerga.

Als zowel Egypte als Israël door een ongeëvenaarde plaag van sprinkhanen wordt getroffen, kan dat niet anders betekenen dan dat Israël geestelijk gelijk is geworden aan Egypte (*vgl. Op 11:8*). God waarschuwt Zijn volk ook meerdere keren dat zij bij ongehoorzaamheid worden gestraft met de plagen en ziekten van Egypte (*Dt 28:38,42,60*). Zowel voor Egypte als voor Israël is deze plaag een kastijding van God die moet aanzetten tot boetedoening en gebed (*vgl. Am 4:9; 1Kn 8:37-40*).

*Ik heb u geslagen met korenbrand en met meeldauw.
De sprinkhanen vraten uw talrijke tuinen, wijngaarden,
vijgenbomen en olijfbomen op.
Toch hebt u zich niet tot Mij bekeerd,
spreekt de HEERE. (Am 4:9)*

Eén enkele sprinkhaan is onbetekenend, stelt niets voor, maakt geen enkele indruk, is zomaar dood te trappen. De Israëlieten in hun ongelooft voelden zich zo tegenover de reuzen in Kanaän (*Nm 13:33*). Maar in grote aantallen zijn ze overweldigend en verwoestend (*Ri 6:5; 7:12*). Hoe zwakker het in-

strument is, des te duidelijker wordt door het gebruik van zo'n instrument en wat het bewerkt, dat God erachter staat en dat Hij het gebruikt.

De vier namen waarmee Joël de sprinkhanen noemt, lijken aan te geven dat het om verschillende soorten sprinkhanen gaat met elk een eigen naam die achtereenvolgens het land hebben geteisterd.

- De naam van de eerste, "*jonge sprinkhaan*" (of 'knager') is in het Hebreuws *gazam*, dit is een jonge, vleugelloze sprinkhaan;
- de tweede, "*veldsprinkhaan*" (of 'vermeerderer') heet *arbèh*, dit is de volledig ontwikkelde, gevleugelde sprinkhaan (zo heet ook de sprinkhaan die door God vroeger als plaag over Egypte is gebruikt);
- de derde, "*treksprinkhaan*" (of: 'springer'), heet *yélek* en is een ander soort sprinkhaan;
- de vierde, "*zwermsprinkhaan*" (of: 'verdelger') heet *chasil* en is weer een ander soort.

In de Bijbel worden nog meer soorten sprinkhanen genoemd, maar de vier die Joël noemt, zijn de gevaarlijkste en schadelijkste.

Omdat een zwerm sprinkhanen alles kaalvreet en niets overlaat, zal "*overliet*" betekenen 'wat weer is ontsproten', nadat alles was kaalgevreten. Dat sluit ook aan bij de gedachte dat het land achtereenvolgens door vier soorten sprinkhanen is bezocht.

Het getal vier komt in nog twee andere Schriftplaatsen voor waar over straffen van God over het volk wordt gesproken (*Jr 15:3; Ez 14:21*). Vier is het getal van de aarde. De aarde kent vier windrichtingen (*vgl. Dn 7:2; Op 7:1; 20:8*). Ook zijn er vier seizoenen die het leven op aarde bepalen. Zo staat het getal vier symbool voor iets wat allesomvattend is. Het noemen van de namen van vier sprinkhanen geeft aan dat het om een oordeel gaat dat zich over heel Juda, naar alle kanten, heeft uitgebreid.

Voor een volk dat van de oogst afhankelijk is, is een plaag als die van sprinkhanen een levensbedreigende ramp. De oogstfeesten die telkens gehouden worden, geven het belang van de oogst aan. Plotseling is er geen oogst meer in te zamelen. Alles verdwijnt in één keer. Er is geen verzekering die de schade dekt. Alle middelen van bestaan zijn verdwenen. Het land staat aan de rand van de afgrond. Daarom moet de boodschap van

Joël wel gehoord worden. Of is het volk zo ver bij God vandaan dat het niet meer te bereiken is?

Binnen het volk van God in onze tijd zijn 'sprinkhanen' stelselmatig bezig geweest Gods volk van zijn voedsel te beroven. In Gods Woord worden sprinkhanen verbonden met demonische machten (Op 9:3). Deze machten infiltreren steeds sterker in de christenheid. Zij manipuleren christenen die zich niet onder het gezag van het Woord van God stellen, maar menen dat zij God wel op hun eigen manier kunnen dienen.

En uit de rook kwamen sprinkhanen voort op de aarde en hun werd macht gegeven zoals de scorpioenen van de aarde macht hebben. (Op 9:3)

Mensen die zich uitgeven voor leiders van Gods volk, houden het volk voor dat je de Bijbel niet serieus moet nemen. Of ze vertellen dat de Bijbel alleen waar is als je *beleeft* wat erin staat. Alsof de waarheid van God afhangt van de gevoelens die een mens daarover heeft en niet van het loutere feit dat God gesproken heeft en het alleen daarom al waar is, hoe strijdig dat soms ook met bepaalde menselijke gevoelens kan zijn. In die situatie zijn profeten nodig om eraan te herinneren wat we kwijt zijn en te wijzen op de rijke inhoud en voedingswaarde van het Woord van God.

Dronkaards | vers 5

5 *Ontwaak, dronkaards, en ween.*

Weeklaag, alle wijndrinkers,

over de jonge wijn, want die is van uw mond weggenomen.

Na de oudsten en alle andere inwoners van het land te hebben opgeroepen om naar hem te luisteren spreekt Joël nu speciaal tot de dronkaards. Dronkaards zijn mensen die Gods zegeningen misbruiken. Dat hij hen moet aansporen om wakker te worden, ondanks het feit dat ze niets meer te drinken hebben, laat zien hoe blind en ongevoelig ze zijn voor de uitingen van Gods misnoegen. Ze slapen hun roes nog uit, terwijl God zo ernstig spreekt. Dronkaards zijn blijkbaar in grote aantallen aanwezig daar ze als groep kunnen worden aangesproken. Veel Judeeërs leven nog in een onbezorgde roes voort.

Hier wordt vooral de onbezorgde vreugde aan de kaak gesteld. Zij die niet wakker worden door Gods stem in Zijn Woord, zullen gewekt worden

door Zijn tucht. Zij die niet tot stilstand komen door oordelen veraf, zullen die oordelen aan den lijve ondervinden. Het is rechtvaardig dat God de luxe en overdaad van hen wegneemt. Hoe meer de mens zijn geluk afhankelijk maakt van wat hem bevredigt en wat voldoening geeft aan zijn gevoelens, des te harder ervaart hij het oordeel als dat hem juist in deze dingen treft. Plotseling zullen ze ontdekken dat al die zegeningen geen echte bevrediging hebben gegeven omdat ze los van God tot bevrediging van de eigen begeerten zijn genoten. Zij zullen huilen en jammeren. Vijf keer wordt over weeklagen gesproken in dit hoofdstuk (*verzen 5,8,9,10,11*).

De enige mensen voor wie dit oordeel geen straf is, zijn de nazireeërs. Zij drinken namelijk geen wijn; daarvan hebben ze vrijwillig afstand gedaan (*Nm 6:1-4*). De nazireeër is een mooi beeld van iemand die zich, geheel vrijwillig, aan de Heer aanbiedt om alleen voor Hem te leven. Hij doet daarbij afstand van dingen die op zichzelf niet verkeerd zijn – het was voor een Israëliet niet verkeerd om wijn te drinken – maar die wel het gevaar in zich bergen, dat tekort wordt gedaan aan de volle toewijding aan Christus.

Het afstand doen van aardse zegeningen wil zeggen dat aan die dingen een ondergeschikte plaats wordt gegeven. Het houdt in: afzien van het recht om je geld en goed, je tijd en capaciteiten te besteden naar eigen idee. Je levert alles uit aan Christus, zodat Hij het gezag erover heeft. Christenen die vrijwillig afstand doen van het genot van aardse zegeningen, zullen er niet om treuren als ze die zegeningen plotseling moeten missen.

Dronkenschap is de enige zonde die in dit boek in verbinding met Israël wordt genoemd. Daarom lijkt het erop dat vooral deze zonde de toestand van het volk karakteriseert. Dronkenschap wil zeggen dat wij de dingen die God in Zijn schepping aan de mens heeft gegeven om van te genieten, overvloedig en los van Hem tot ons nemen. Ieder mens die belijdt met God in verbinding te staan, maar in werkelijkheid los van Hem leeft, is niet in staat zich een nuchter en bezonnen oordeel te vormen over de dingen van het leven. Hij is beneveld in zijn denken.

Los van God leven wil zeggen dat we God niet betrekken bij de dingen van het leven. We maken plannen zonder Hem te vragen wat Hij ervan vindt. Plannen maken is niet verkeerd, maar het is wel verkeerd om plannen te maken zonder die aan Hem voor te leggen en vervolgens Zijn beslissing

daarover te aanvaarden. Als het volk van God eenmaal op zo'n manier is gaan leven, moet God Zich bedienen van ingrijpende methoden om hen uit 'hun roes' wakker te schudden. Hij wil betrokken worden bij alles wat Zijn volk doet. Hij kan niet toestaan dat Zijn volk aan Hem voorbijgaat, Hem niet raadpleegt.

Sprinkhanen die optrekken | vers 6

6 *Want een volk is tegen Mijn land opgetrokken,
machtig en niet te tellen;
zijn tanden zijn leeuwentanden,
het heeft de hoektanden van een leeuw.*

Onder de vier kleinste dieren op aarde, maar die bovenmate wijs zijn (Sp 30:24), behoort ook de sprinkhaan: "De sprinkhaan heeft geen koning, maar hij trekt gezamenlijk ordelijk op" (Sp 30:27). Sprinkhanen vormen 'een volk' dat, hoewel het geen koning heeft, toch met wijsheid optrekt. Deze wijsheid komt van God; Hij bestuurt dit volk. Sprinkhanen zijn machtig omdat ze ontelbaar zijn. Bovendien vormen ze een eenheid; er is geen bres in hun gelederen te slaan. Ze blijven een gesloten front vormen.

Hierin ligt een mooie toepassing voor de gemeente nu. Als we even de verwoestende uitwerking buiten beschouwing laten, zoals ook het zojuist aangehaalde *Spreuken 30:27* doet, zien we in deze diertjes een prachtig kenmerk van hoe God wil dat de gemeente functioneert. Zij heeft ook geen zichtbare leiding, maar is in alles afhankelijk van de onzichtbare, maar daarom niet minder werkelijke leiding van de Heilige Geest. Als ieder lid van de gemeente zich stelt onder de leiding van de Geest, zowel in het dagelijks leven als in de samenkomsten, zal dit tot uitdrukking komen in het eensgezind optrekken van de gelovigen. Het zal de vijand dan ook niet lukken om verdeeldheid te zaaien.

Het getuigt van wijsheid als kinderen van God zich aan die onzichtbare leiding onderwerpen. De Geest van God maakt door het Woord van God duidelijk hoe Hij ieder lid afzonderlijk en alle leden samen wil leiden. Als ieder lid Gods Woord leest, zal ook duidelijk worden wat zijn of haar functie in het geheel is en hoe die functie ten dienste van het geheel kan worden uitgeoefend.

De sprinkhanen waarover Joël spreekt, worden “*een volk*” genoemd. Daarmee wordt duidelijk dat in deze sprinkhanen een voorbeeld gezien kan worden van een volk dat op oorlogspad is. De machtige wapens waarover zij beschikken zijn hun tanden, die met de tanden van een leeuw en de hoektanden van een leeuw worden vergeleken (*vgl. Op 9:8*). De koning van de dieren grijpt zijn prooi en verscheurt die met zijn tanden zonder los te laten. Hetzelfde vernietigende werk doen sprinkhanen met hun tanden. Ze vreten alles kaal. Als deze diertjes al zo’n onheil aanrichten, hoeveel te meer zal dat gebeuren door het vijandige volk, waarvan het optreden uitvoerig in het volgende hoofdstuk wordt beschreven (*Jl 2:1-11*).

Deze vernietigende kracht wordt losgelaten op wat God “*Mijn land*” noemt. Daarom treft de kastijding die God over Zijn land moet brengen ook Hem Zelf. Dat zullen we in *vers 9* ook nog zien, waar wordt gezegd dat Hem geen offers meer worden gebracht. Dit maakt duidelijk dat God niet vanuit Zijn hoge en verheven positie een oor- Want niet van harte verdrukt Hij
en bedroeft Hij mensenkinderen.
(*Kl 3:33*)deel zendt zonder er Zelf bij betrokken te zijn (*Kl 3:33*).

Het land is aan Israël toevertrouwd, om het voor Hem te beheren en Hem de vrucht ervan te geven. Zelf mogen ze ook van al het goede ervan genieten. Maar als zij het land als hun eigen land gaan beschouwen en er roofofbouw gaan plegen, moet God hen door tucht in herinnering brengen wat Hij heeft gezegd: “*Want het land behoort Mij toe. U bent immers vreemdelingen en bijwoners bij Mij*” (*Lv 25:23b*).

Mijn wijnstok, Mijn vijgenboom | *vers 7*

7 *Het heeft van Mijn wijnstok een woestenijs gemaakt
en Mijn vijgenboom tot een kale tak.
Het heeft hem volledig afgeschild en weggegooid,
zijn ranken zijn wit geworden.*

Nadat God in het vorige vers over het land als “*Mijn land*” heeft gesproken, noemt Hij Israël hier “*Mijn wijnstok*” en “*Mijn vijgenboom*”. Wijnstok en vijgenboom gelden als symbolen van welstand, rust en vrede (*1Kn 4:25; Mi 4:4*). Wijnstok en vijgen- En Juda en Israël woonden onbezorgd, ieder onder zijn wijnstok en onder zijn vijgenboom, van Dan tot Berseba, al de dagen van Salomo
(*1Kn 4:25*).

boom worden vaker samen genoemd (*Ps 105:33; Js 36:16; Jr 5:17; Hs 2:11*). Het hout van deze bomen is waardeloos (*Ez 15:1-5*). Het gaat de landman bij de wijnstok en de vijgenboom ook niet om hout ervan, maar om hun vrucht. Die vrucht heeft Zijn volk niet aan Hem gegeven, maar voor zichzelf gehouden.

Daarom wordt nu wat een gave van God aan Zijn volk is, van hen weggenomen. En hoe radicaal. De sprinkhanen vreten niet alleen alle groen op, maar de bomen worden zelfs van hun schors ontdaan. Daarom dragen wijnstok en vijgenboom geen vrucht meer. In overdrachtelijke zin geldt dit voor Israël. Het levert sinds lange tijd geen vrucht meer voor God. Alles is 'ontschorst' en dood. Pas als de gemeente is opgenomen en God weer met Israël verdergaat, komt er nieuw leven, zoals Paulus zegt: *"Wat zal hun aanneming anders zijn dan leven uit [de] doden?"* (*Rm 11:15*).

Droefheid om verlies van een geliefde | vers 8

8 *Weeklaag als een jonge vrouw, omgord met een rouwgewaad,
[die klaagt] om de man van haar jeugd.*

Het volk wordt opgeroepen te weklagen. Hun droefheid moet blijken uit het dragen van een rouwgewaad. De ellende die over Juda is gekomen en die tot droefheid moet leiden, wordt vergeleken met verdriet dat wordt veroorzaakt door het verbreken van een liefdesrelatie. De oorzaak van het verdriet stelt de profeet voor in het beeld van een rouwende bruid van wie de geliefde kort voor het huwelijk uit het leven is weggerukt. Hierin wordt zowel het onverwachte als het intens smartelijke getekend.

Het lot van Juda en Jeruzalem wordt vergeleken met het lot van een bruid die het zonder de gemeenschap met haar man moet stellen. Juda en Jeruzalem hebben door de noodsituatie ook geen gemeenschap meer met de HEERE, zoals die voorheen is beleefd in de offerdienst. De middelen om te offeren zijn het volk geschonken als een bewijs van hun trouw aan de HEERE. Omdat al hun hoop verbonden is met aardse zegeningen, kan het wegvallen daarvan niet anders dan grote smart tot gevolg hebben.

In algemene zin kunnen we hieraan de les verbinden dat wie alleen werkt voor het voedsel dat vergaat (*Jh 6:27*), bedrogen uitkomt met zijn werk. Alle aardse voorspoed kan zomaar wegvallen. In dat geval is het te hopen, net

als hier bij Israël, dat dit smartelijke een droefheid bewerkt die in overeenstemming is met God en niet alleen een droefheid om de zegeningen die verloren zijn gegaan (2Ko 7:10).

Geen graanoffer en plengoffer | vers 9

9 *Graanoffer en plengoffer zijn weggenomen
van het huis van de HEERE.
De priesters treuren,
de dienaren van de HEERE.*

Het eerste gevolg van de vernieling van de oogst is, dat er geen graanoffer en pleng- of drankoffer meer in de tempel kunnen worden gebracht. Het lijkt erop dat de Judeeërs tot aan de ramp wel offers hebben gebracht, omdat het wegnemen ervan aan de sprinkhanen wordt toegeschreven. Dat kan betekenen dat het volk tot dat moment heeft voldaan aan zijn godsdienstige verplichtingen voor wat betreft het brengen van de voorgeschreven offers. Maar terwijl ze hun plichten aan God vervullen, maken ze tevens de maat van hun ongerechtigheid vol en komt Gods oordeel daarover. Een mens kan de uiterlijke handelingen die bij zijn godsdienst horen, uiterst nauwgezet verrichten zonder dat zijn hart erbij betrokken is.

Het wegvallen van de offers is een grote ramp. Graanoffer en pleng- of drankoffer worden genoemd omdat ze plantaardig zijn en dan ook direct door de sprinkhanenplaag getroffen zijn. Een beschrijving van het graanoffer kunnen we lezen in *Leviticus 2*. Zoals alle offers is ook het graanoffer een beeld van de Heer Jezus. Dierlijke offers zijn een beeld van het werk dat de Heer Jezus aan het kruis heeft gedaan. Het graanoffer is geen bloedig offer. Het spreekt dan ook van Hem als Mens op aarde, Die Zich in Zijn leven dat aan Zijn werk op het kruis is voorafgegaan, volkomen aan God heeft toegewijd. Het pleng- of drankoffer is een offer van wijn, die wordt uitgegoten over een ander offer, het hoofdoffer, heen (*Nm 28:7,14; vgl. Ep 2:17*). Het spreekt van de vreugde – waarvan de wijn een beeld is – waarmee de Heer Jezus Zich aan God heeft geofferd.

De geestelijke betekenis is voor ons belangrijk. Het wegvallen van de genoemde offers betekent dat zich een situatie bij Gods volk kan voordoen waardoor het niet meer beseft Wie de Heer Jezus voor God is. Er is geen

beseft meer van de volkomen toewijding van de Heer Jezus aan God, zoals die in het graanoffer wordt voorgesteld. Ook wordt er niet meer aan gedacht, dat het Zijn vreugde was de wil van Zijn Vader te doen, zoals het pleng- of drank offer laat zien.

Het wil zeggen dat we niet meer aan God vertellen – dat is voor ons de betekenis van ‘offereren’ – hoe geweldig de Heer Jezus Hem heeft gediend en dat Hij dat altijd met blijdschap heeft gedaan. Er is geen gemeenschap meer met God. God, bij Wie alles gaat om Zijn Zoon – Wíe Hij is, wát Hij heeft gedaan en hóe Hij het heeft gedaan –, wordt tekortgedaan. Wat een groot verlies voor God. Wie God tekortdoet, doet ook zichzelf tekort. Wie de Heer Jezus niet als het ware Graanoffer en Pleng- of Drankoffer kent, weet ook niet meer dat zijn eigen leven een offerande mag zijn. Iemand die alleen voor zichzelf en zijn eigen genoegens leeft, weet niets van de toewijding aan God en de vreugde die dat geeft.

Priesters die zo’n houding bij Gods volk waarnemen, kunnen daar alleen maar om huilen. Priesters zijn mensen die eraan gewend zijn om in Gods tegenwoordigheid te zijn. Zij weten wat passend is, zij kennen Gods heiligheid, Zijn liefde en verlangens. Zij delen ook in Zijn verdriet en de pijn die de ontrouw van Zijn volk veroorzaakt.

In Israël zijn alleen de nakomelingen van Aäron priesters. In de gemeente zijn alle gelovigen priesters (1Pt 2:5). Toch is er wel een verschil tussen priester *zijn* en je als priester *gedragen* ofwel als priester dienst doen. Al-

..., en u wordt ook zelf als levende stenen gebouwd, als een geestelijk huis tot een heilig priesterdom, om geestelijke offeranden te offeren, die voor God aangenaam zijn door Jezus Christus. (1Pt 2:5)

leen gelovigen die echt in gemeenschap met God leven, zullen als priester dienst doen en zullen meevoelen met God. Zij weten wat Hem tekort wordt gedaan als Zijn volk slechts voor zichzelf leeft. In samenkomsten waar geestelijke offers worden gebracht, dat wil zeggen waar God wordt geëerd, zullen zij merken van welke aard en inhoud die offers zijn. Zij zullen merken of er offers gebracht worden die God eren, of dat het offers zijn waaruit alleen het eigen voordeel blijkt.

Alles is grote ellende | vers 10

10 *Het veld is verwoest,
de grond treurt,*

want het koren is verwoest,
de nieuwe wijn opgedroogd,
de olie verkommerd.

“Het veld” is het terrein waarop het gewas staat. Het laat de oogst zien, het resultaat van alle inspanning die eraan is voorafgegaan. Maar er is geen oogst binnen te halen, want er staat geen gewas op het veld. “De grond” ziet meer op het terrein waarvan je mag verwachten dat daarvan, nadat er geploegd en gezaaid is, ook geoogst zal worden. Maar alle bewerking van de grond is tevergeefs geweest. De aarde geeft de aanblik van een treurende. De woorden “opgedroogd” en “verkommerd” wijzen erop dat er naast een sprinkhanenplaag ook een droogte is (vers 17).

“Koren”, “nieuwe wijn” en “olie” zijn de drie hoofdzegeningen van het land, die in het Oude Testament vaak samen worden genoemd (Nm 18:12; Dt 7:13; Hs 2:7). Wanneer deze worden weggenomen, is dat als gevolg van een Goddelijk strafgericht (Dt 28:51; Hg 1:11). Ze zullen weer aanwezig zijn als het volk zich heeft bekeerd (Jl 2:19; Ps 65:10). De drie producten – koren, nieuwe wijn en olie – staan achtereenvolgens voor versterking, vreugde en uitstraling (Ps 104:14-15).

*U zag om naar het land en gaf het overvloed,
U maakt het zeer rijk;
de beek van God is vol water;
U geeft hun koren; ja, zó geeft U het.
(Ps 65:10)*

*Hij doet het gras groeien voor de dieren,
het gewas ten dienste van de mens.
Hij brengt voedsel uit de aarde voort:
wijn, die het hart van de sterveling verblijdt,
olie, die [zijn] gezicht doet glanzen,
en brood, dat het hart van de sterveling versterkt.
(Ps 104:14-15)*

Armen en rijken ontmoeten elkaar | vers 11

11 Akkerbouwers staan beschaamd,
wijnbouwers weeklagen
over de tarwe en over de gerst,
want de oogst op het veld is verloren.

De hier aangesproken groepen zijn degenen die het meest direct zijn aangetast in hun bestaanszekerheid. Tarwe en gerst zijn de belangrijkste granen waarvan brood wordt gebakken. We kunnen hierbij denken aan twee soorten mensen: rijk en arm. Gerstebrood is het brood voor de armen, terwijl de mensen die het beter hebben, tarwebrood kunnen kopen. Gerst

wordt gebruikt als voedsel voor de paarden (1Kn 4:28) en als voedsel voor mensen als tarwe niet te krijgen of te betalen is.

Uit 2 *Koningen* 7 blijkt dat gerst de helft van tarwe kost (2Kn 7:1,16). De Joodse geschiedschrijver Flavius Josephus, vermeldt in zijn boek *De val van Jeruzalem* bij de beschrijving van een van de belegeringen van Jeruzalem hetzelfde: 'Veel rijken gaven hun hele vermogen voor een maat tarwe, armeren voor een maat gerst, waarna ze zich in een verborgen hoek van hun huis opsloten en het graan kneedden of ongemalen opaten.'

In *Openbaring* 6 is de prijs van gerst een derde van de prijs die voor tarwe betaald moet worden (*Op* 6:6). Maar als beide niet meer te krijgen zijn, maakt het niet uit of je rijk bent of arm. Arm en rijk ontmoeten elkaar in de ellende van de honger (*Sp* 22:2). Als beiden tot de erkenning komen dat ze schuld hebben aan de kastijding die God heeft moeten brengen omdat ze Hem niet als hun Maker hebben erkend, heeft Hij met die tucht Zijn doel bereikt.

*Rijken en armen ontmoeten elkaar,
de HEERE heeft hen allen gemaakt.
(Sp 22:2)*

Alle bomen zijn weg | vers 12

12 De wijnstok is verdord
en de vijgenboom is verwelkt,
de granaatappelboom, ook de palmboom en de appelboom,
alle bomen van het veld zijn verdord.
Ja, de vreugde is verdord,
[geweken] van de mensenkinderen.

Niet alleen de landbouwers en wijngaardeniers zijn de dupe. Het hele volk, alle "mensenkinderen", deelt in de ramp. De vijf boomsoorten vormen met de tarwe en gerst van vers 11, een zevental. Daarmee wordt de totale omvang van de aangerichte verwoestingen aangegeven. Met de palmboom wordt de dadelpalm bedoeld. De vermelding dat "alle bomen" zijn verdord, nadat al een aantal bomen met name is genoemd, maakt het beeld van de troosteloosheid compleet.

Bomen zijn door God bij de schepping gegeven als een zegen voor de mens. Die mocht vrij van alle bomen eten, met uitzondering van de boom

van de kennis van goed en kwaad (Gn 2:16-17). Voor de Jood, voor wie deze gewassen behoren tot de zegeningen van het land (Dt 8:6-10), is het wegnemen ervan een ramp en tevens een oordeel.

En de HEERE God gebod de mens: Van alle bomen van de hof mag u vrij eten, maar van de boom van de kennis van goed en kwaad, daarvan mag u niet eten, want op de dag dat u daarvan eet, zult u zeker sterven. (Gn 2:16-17)

Behalve dat de genoemde bomen een economische waarde vertegenwoordigen, staan ze ook symbool voor geestelijk voedsel en verkwikking en voor vreugde en vrucht in het leven van de trouwe gelovige (Ps 92:13; Hl 2:3). De volle blijdschap die hun leven als volk van God had kunnen kenmerken, is beschaamd weggevlucht. Er is niets van over.

Oproep aan de priesters | vers 13

13 Omgord u en bedrijf rouw, priesters,
weeklaag, dienaren van het altaar.
Kom, overnacht in rouwgewaden,
dienaren van mijn God,
want graanoffer en plengoffer
zijn aan het huis van uw God onthouden.

In vers 9 wordt van de priesters gezegd dat zij treuren. Daar staan zij in verbinding met de HEERE en met het huis van de HEERE. HEERE of *Jahweh* is de Naam van God die aangeeft dat Hij met Zijn uitverkoren volk Israël in een bijzondere relatie staat. *Jahweh* is de Naam van de God van het verbond met Israël. Maar het volk heeft het verbond met Hem verbroken. Als God de priesters nu oproept tot rouw bedrijven en weklagen, tot overnachten in rouwgewaden, doet Hij dat als Degene voor Wie de mens zich moet verantwoorden voor zijn ontrouw.

God is de driemaal heilige God, met Wie niet te spotten valt. Daarom wordt hier gesproken over “*dienaren van mijn God*” en over “*het huis van uw God*”. De priesters moeten als eersten in staat worden geacht te beseffen hoe groot de oneer is die God is aangedaan. Van hen mag immers worden verwacht dat zij weten wat God toekomt en dat het een grote schande is dat God niet ontvangt wat Hem toekomt. Als “*dienaren van het altaar*” staan zij nu werkeloos. Er is niets om op het altaar te brengen. Graanoffer

en pleng- of drankoffer komen van de oogst van tarwe en druiven, en die oogsten zijn verwoest.

Joël noemt de priesters "*dienaren van mijn God*". Hij stelt zich voor als de profeet van *zijn* God, namens Wie hij mag zeggen dat God zal verhoren als ze bij Hem komen. Het lijkt dat hij daarmee wil zeggen dat het niet meer de priesters zijn die namens het volk als middelaars voor God staan, maar dat de profeet nu als eenling de middelaar is door wie God tot het volk spreekt.

Hij spreekt wel tot hen over "*uw God*" als hij het heeft over het huis van God. Dat is de belijdenis die zij vasthouden ten aanzien van de tempel. Daarbij sluit hij zich aan als hij in *vers 16* spreekt over "*het huis van onze God*". Hij roept hen, van wie een van de taken is om in de tempel te zingen, nu op om te weeklagen. Overnachten in rouwgewaden wordt gedaan als een teken van groot verdriet, maar ook als een intense en langdurige daad van verootmoediging voor de HEERE (*1Kn 21:27; 2Sm 12:13-23*).

Een tijd van vasten | *vers 14*

14 Kondig een vasten[tijd] af,
 roep een bijzondere samenkomst bijeen,
 verzamel de oudsten
 en alle inwoners van het land
 [in] het huis van de HEERE, uw God,
 en roep tot de HEERE.

Na de oproep om rouw te bedrijven en te weeklagen als gevolg van de sprinkhanenplaag wordt gezegd via welk kanaal dit moet gebeuren. Dit kanaal heet 'verootmoediging en bekering tot God'. De oproep wordt verder uitgewerkt in het volgende hoofdstuk (*Jl 2:15-17*). Er moet worden gevast (*vgl. Jn 3:7*). Het lijkt eenvoudig om in een tijd van hongersnood te vasten, maar juist dan is dit erg moeilijk. De honger knaagt. Eten is er nauwelijks en wat er is, moet men laten staan om zich op God te richten. Maar met dit vasten sluit men zich aan bij God, Die in deze tijd ook geen 'voedsel' ontvangt.

Meestal gaat vasten gepaard met schuldbelijdenis, maar dat wordt hier niet genoemd. Het wordt vaak gebruikt als een uiting van verootmoedi-

ging om bij God verzoening van schuld of afwending van onheil te verkrijgen. Het dient om de kracht van gebed of voorbede te onderstrepen.

Als wij in ons leven te maken krijgen met speciale beproevingen en gebeurtenissen die verbijsteren, zouden we onszelf moeten terugtrekken uit de gewone loop van het leven. Dan kunnen we ons hart helemaal blootleggen voor de Heer, om te zien wat Hij ons met die gebeurtenissen te zeggen heeft. In zulke situaties denk je niet eens aan eten. Je richt je helemaal op de Heer en het leren kennen van Zijn wil in de omstandigheden die Hij heeft gestuurd.

Evenals in *vers 2* worden ook hier de oudsten en alle inwoners genoemd. Iedereen wordt opgeroepen en erin betrokken. Iedereen moet naar de tempel komen om daar tot de HEERE te roepen. Ze moeten roepen om uitredding uit de nood. De roep tot God moet een nationale roep zijn omdat het een nationale ramp betreft. In *Nehemia 9* vinden we ook zo'n nationaal vasten (*Ne 9:1-3*). Ook daar gaat het om zaken die het hele volk betreffen. Als aan die oproep gehoor wordt gegeven, zal de HEERE dan niet horen en herstel geven? Hij hoort en verhoort elk oprecht roepen. Alleen moeten we het aan Hem overlaten hoe en wanneer Hij verhoort.

De dag van de HEERE | vers 15

15 *Ach, die dag!*

Ja, de dag van de HEERE is nabij,

en hij zal komen als een verwoesting van de Almachtige.

De dag van de HEERE is een thema dat door de hele profetie van Joël verweven zit. Het is dan ook goed om aan deze dag wat extra aandacht te besteden. Het is een bijzondere dag. De dag van de HEERE is geen dag van vierentwintig uur, maar beslaat de tijdsperiode vanaf het ogenblik dat de HEERE opstaat en ingrijpt in het wereldgebeuren tot en met Zijn vreedelijk. Het aanbreken van die dag is het keerpunt in de wereldgeschiedenis, waarbij niet meer de mens openlijk regeert, maar Hij de regering in handen neemt. Nu lijkt het er nog op dat de mens alles op aarde te zeggen heeft, maar als de dag van de HEERE aanbreekt, zal Hij het wereldbestuur in handen nemen.

Dat zal Hij doen op een manier die voor iedereen zichtbaar is. De HEERE komt tevoorschijn, wordt openbaar. Het boek *Openbaring* beschrijft wat er allemaal mee samenhangt. Eerst zal Hij Zijn oordelen over de aarde laten komen en op die manier de aarde van ongerechtigheid reinigen (*Openbaring* 6-19). De laatste oordelen zal Hij Zelf uitvoeren als Hij uit de hemel komt (*Op* 19:11-21). Dan richt Hij Zijn vrede-rijk op en zal Hij duizend jaar lang regeren op een wijze die een weldaad voor de mens, ja, voor de hele schepping zal zijn (*Op* 20:1-6).

De dag van de HEERE begint met Zijn oordelen en eindigt met het vrede-rijk. Daarna breekt de eeuwigheid aan (*Op* 20:7-21:8), die ook “*de dag van God*” (*2Pt* 3:12) genoemd wordt, want dan zal “*God alles in allen*” zijn (*1Ko* 15:28). Bij de dag van de HEERE is de hoofdgedachte dat de Heer Jezus niet langer verborgen blijft, maar dat Hij duidelijk, voor iedereen waarneembaar, gaat handelen. “*Dag*” wijst op licht en dat betekent dat het niet langer om oordelen in verborgenheid of handelingen in voorzienigheid gaat, zoals dat gebeurt in de tijd waarin wij leven.

De uitdrukking “*dag van de HEERE*” komt in het Oude Testament vaak voor (*Js* 2:12; 13:6,9; *Jr* 46:10; *Ez* 13:5; 30:3; *Jl* 1:15; 2:1,11,31; 3:14; *Am* 5:18,20; *Ob* 1:15; *Zf* 1:7,14; *Ml* 4:5). In het Oude Testament staat de dag van de HEERE altijd in verband met de speciale plaats die Israël op aarde heeft vanwege de speciale verbinding met God, Die Zich alleen aan dit volk als de HEERE heeft geopenbaard. De eerste vermelding en beschrijving van deze dag (*Js* 2:12-22) geeft een duidelijk beeld van wat hij inhoudt.

Het is de dag waarop alleen de HEERE verheven zal zijn (*Js* 2:17). Dan zal er een einde komen aan de situatie, zoals die er is geweest sinds Eva naar de verzoeker heeft geluisterd met als resultaat de zondeval. Sinds die tijd is de mens zijn eigen wil gaan doen en heeft hij zichzelf steeds willen verheffen boven God en zijn naaste. Al die hoogmoed zal worden geoordeeld.

De dag van de HEERE duidt het gericht aan waarmee Hij op beslissende wijze zal ingrijpen in de geschiedenis. God zal dat doen door Christus op een dag die Hij heeft bepaald (*Hd* 17:31). Dat is de dag waarop de mens niet langer zal worden toegestaan het

..., omdat Hij een dag heeft bepaald, waarop Hij het aardrijk in gerechtigheid zal oordelen door een Man Die Hij [daartoe] heeft bestemd, waarvan Hij aan allen zekerheid heeft gegeven door Hem uit [de] doden op te wekken. (*Hd* 17:31)

voornemen van God te verhinderen, doorkruisen of verijdelen, en waarop God niet langer in het verborgen zal werken. Dan zal Hij het kwaad neerslaan en vervolgens verspreiden en handhaven wat goed is.

Die 'dag' heeft betrekking op de Goddelijke oordelen die zullen worden uitgevoerd door Christus als *Jahweh* God van Israël, wanneer Hij in heerlijkheid verschijnt, maar heeft ook betrekking op de hele duizendjarige periode. De dag van de HEERE betekent het oordeel voor Babel (*Jr 13:9*), voor Egypte (*Jr 46:10*), voor Israël en Assyrië (*Jl 1:15; 2:1,11,31; 3:14*), voor Israël (*Am 5:18,20; Zf 1:7*) en voor Edom (*Ob 1:15*). Waar zonde en ongerechtigheid zijn, komt het oordeel, of het nu heidenvolken of Gods eigen volk betreft.

Uit *Amos 5* zouden we de indruk kunnen krijgen dat de Israëlieten de dag van de HEERE verwachten als behoudenis (licht) voor hen en oordeel voor de vijanden (*Am 5:18-20*). Maar Amos en andere profeten hebben deze verwachting bestreden. Een aan de HEERE ontrouw geworden Israël zal de oordeelsdag ook zelf ondergaan als 'duisternis', als een dag van toorn van de HEERE (*Kl 1:12*).

In het Nieuwe Testament wordt de *dag van de Heer* – hetzelfde als *de dag van de HEERE* in het Oude Testament – ook genoemd (*Hd 2:20; 1Ko 1:8; 5:6; 2Ko 1:14; 1Th 5:2; 2Th 2:2; 2Pt 3:10*). Er moet een duidelijk onderscheid worden gemaakt tussen de dag van de Heer en de opname van de gemeente. Beide gebeurtenissen vinden niet op hetzelfde moment plaats. De komst van de Heer bestaat uit verschillende fasen.

De Heer Jezus komt eerst om de gemeente op te halen (*1Ko 15:51-52; 1Th 4:15-18*). Bij Zijn komst voor Zijn gemeente zal Hij niet op aarde komen en ook niet zichtbaar zijn voor mensen op aarde. De gemeente gaat Hem tegemoet in de lucht (*1Th 4:17*). Ook alle oudtestamentische gelovigen die zijn gestorven, zullen dan worden opgewekt en Hem tegemoet gaan. Deze waarheid vinden we uitsluitend in het Nieuwe Testament en is een vertroosting voor de gelovigen.

Bij de dag van de Heer gaat het anders. Bij die fase van Zijn komst verschijnt Hij op aarde, voor iedereen zichtbaar (*Op 1:7*) om Zijn volk, dat is het gelovig overblijfsel van Israël, te verlossen uit hun benauwdheid. Tevens zal Hij dan de ongelovigen oordelen en Zijn vrederijk oprichten. Het

boek *Openbaring* licht ons uitvoerig in over alle gebeurtenissen die met de komst van de Heer naar de aarde samenhangen. Alle teksten die over de dag van de Heer gaan, laten zien dat mensen die dan op aarde leven, in grote angst zullen zijn vanwege de oordelen.

Als we het onderscheid zien tussen de opname van de gemeente, het de Heer tegemoet gaan in de lucht, en de komst van de Heer naar de aarde, hebben we de sleutel in handen voor het begrijpen van het eerste gedeelte van 2 *Thessalonicenzen* 2 (2Th 2:1-12).

Er is nog sprake van andere ‘dagen’. Zo lezen we over de “*dag van God*” (2Pt 3:12). Deze dag beschrijft de eeuwige toestand. Deze dag moeten we niet verwarren met “*de grote dag van God de Almachtige*” (Op 16:14), die overeenkomt met “*de dag van de Heer*”. Verwante uitdrukkingen zijn: de dag van de toorn (Zf 1:18), de dag van de wraak (Js 34:8), dag van de slachting (Zf 1:8), dag van verbolgenheid, wolken, duisternis (Zf 1:15). ‘Dag’ is hier geen tijdsaanduiding, maar staat voor het karakter van machtige gebeurtenissen en hun werking. Alle nadruk valt op wat er gebeurt, het straffend ingrijpen van de HEERE, waarbij vooral het aspect van ‘openbaarheid’ van belang is. Alle gebeurtenissen vinden plaats onder Zijn controle en in Zijn licht.

De dag van de Heer staat tegenover de dag, of het gericht, van de mens (1Ko 4:3). Nu heeft de mens het nog voor het zeggen. Maar als de dag van de Heer aanbreekt, begint de periode waarin de wil van God wordt gedaan “*zoals in [de] hemel, zo ook op aarde*” (Mt 6:9-10).

In geestelijk opzicht breekt in het leven van ieder mens de dag van de Heer aan op het moment dat hij het volle gezag van de Heer over zijn leven erkent. Dat gebeurt als hij zijn leven in Gods licht ziet en daarover gaat denken zoals God. Dat is het moment van de bekering. Als de bekering heeft plaatsgevonden, kan vanaf dat moment van de gelovigen worden gezegd, dat zij “*zonen van [het] licht en zonen van [de] dag*” zijn (1Th 5:5; 1Th 5:8-9; vgl. Rm 13:13).

Maar laten wij die van [de] dag zijn, nuchter zijn, terwijl wij [het] borstharnas van [het] geloof en [de] liefde aangedaan hebben, en als helm [de] hoop van [de] behoudenis; want God heeft ons niet bestemd tot toorn, maar tot [het] verkrijgen van [de] behoudenis door onze Heer Jezus Christus, Die voor ons gestorven is. (1Th 5:8-9)

Geen blijdschap en vreugde | vers 16

16 *Is niet voor onze ogen
het voedsel weggenomen,
uit het huis van onze God
blijdschap en vreugde?*

Het was Gods bedoeling dat Zijn volk zich in Zijn tegenwoordigheid zou verheugen, blij zou zijn. Zo heeft Hij dat, bijvoorbeeld, bij het aanbieden van de eerstelingen gezegd (Dt 26:10-11). Maar in plaats van blijdschap en vreugde is er nu de dreiging van het onheil dat met de komst van de dag van de HEERE zal losbarsten. Ze hebben immers de voorbode daarvan gezien en de gevolgen ervan ondervonden.

En nu, zie, ik heb de eerstelingen van de vruchten van het land dat U, HEERE, mij gegeven hebt, gebracht. Dan moet u ze neerzetten voor het aangezicht van de HEERE, uw God, en u neerbuigen voor het aangezicht van de HEERE, uw God, en u verblijden over al het goede dat de HEERE, uw God, aan u en uw gezin gegeven heeft; u, de Leviet, en de vreemdeling die in uw midden is. (Dt 26:10-11)

Hier maakt de profeet duidelijk *waarom* hij vreest dat de dag van de HEERE op komst is. De rampen die deze dag begeleiden, zijn immers aanwezig: de oogst en alle groen zijn vernietigd. Ze zijn er getuigen van, ze zien het voor hun ogen, ze kijken er met ontzetting en machteloosheid naar. Als er geen oogst en dus ook geen voedsel meer is, zijn ook blijdschap en vreugde uit het huis van de HEERE verdwenen. Men kan immers geen eerstelingen van de oogst, geen dank- of vredeoffers, en binnenkort, omdat het vee sterft van dorst, ook geen brand- en slachtoffers meer brengen.

Troosteloosheid alom | verzen 17-18

17 *De zaadkorrels zijn verschrompeld
onder hun aardkluiten,
de voorraadschuren verwoest,
de graanschuren afgebroken,
want het koren is verdord.*

18 *Hoe kreunt het vee!
De kudden rundvee zijn in verwarring,
want ze hebben geen weide.
Zelfs kudden kleinvee moeten boeten.*

De profeet ziet hoe de schepping zucht (Rm 8:22). De gevolgen van trouweloos en goddeloos handelen door een mensengeslacht dat zich van God heeft afgekeerd, zijn in de schepping zichtbaar. Een mens gaat een weg die van God afvoert nooit alleen. Ook wat hem is toevertrouwd, sleept hij altijd mee in leed en oordeel. Het ‘zuchten van de schepping’ is te horen in het ‘kreunen van het vee’, zoals we in *vers 10* als het ware het treuren van de grond kunnen waarnemen.

Wat in deze verzen staat, is het gevolg van droogte en niet van de sprinkhanenplaag. De oogst is verwoest door de sprinkhanen, maar door de droogte ligt er ook geen nieuwe oogst in het verschiet. De situatie is hopeloos. Het is alsof de profeet zich uitput in woorden die deze hopeloosheid laten uitkomen: “*verschrompeld*”, “*verwoest*”, “*afgebroken*”, “*verdord*”, “*kreunt*”, “*in verwarring*”, “*geen weide*”, “*boeten*”. De droogte van het land weerspiegelt voor Joël vooral de dorheid en neergang die in de harten van het volk aanwezig is (*vgl. Jr 14:1-6*).

De roep tot God | *vers 19*

19 Tot U, HEERE, roep ik,
 want een vuur heeft de weiden van de woestijn verteerd,
 en een vlam heeft alle bomen van het veld verzengd.

Joël gebruikt de woorden “*vuur*” en “*vlam*” om de verzengende hitte en droogte namen te geven. Ze worden veroorzaakt door de zon en de oostenwind en hebben een verwoestende uitwerking. De “*weiden van de woestijn*” zijn de belangrijke vindplaatsen van voedsel voor het vee. Het Hebreeuwse woord *midbar* betekent dat het een voor kleinveeteelt geschikte woestijn is, zoals bijvoorbeeld de woestijn van Judéa. “*Alle bomen van het veld*” leveren vruchten waaraan het volk zich te goed kan doen.

Na de beschrijving van de allesomvattende verwoestingen en zijn oproep om tot God te gaan neemt Joël zelf zijn toevlucht tot de Enige Die kan helpen. In de vijf woorden “*tot U, HEERE, roep ik*” ligt een zee van ellende die de profeet voor Hem uitstort. Het lijkt er niet op dat de oproep die hij in de *verzen 13-14* heeft gedaan, veel gehoor heeft gevonden. We horen hier

alleen zijn stem. De profeet Amos neemt eenzelfde positie in (vgl. Am 7:1-6). Voor God is het voldoende als er maar één rechtvaardige is.

Joël is hier een beeld van de Heer Jezus Die als Voorspraak en Middelaar voor het volk tot God gaat. Joël vertegenwoordigt niet alleen het hele volk, maar is ook het voorbeeld dat oproept tot navolging. Hij roept niet op tot iets wat hij zelf niet doet. Of dienaren van God er nu wel of niet in slagen anderen van Gods oordeel te doordringen en te brengen tot een handelen en houding die passend zijn, duidelijk is wel dat een oproep aan anderen in elk geval in hun eigen leven die uitwerking moet hebben. Als ze anderen er niet toe kunnen bewegen tot God te gaan roepen, moeten ze dat zelf wel doen in het bewustzijn dat het echt nodig is.

Het is opmerkelijk dat de enige keer dat de profeet iets van zichzelf vertelt, dit gaat over zijn roepen tot God. Het laat ons iets zien van zijn innerlijke leven en van zijn vertrouwen op God. Hij is hierin voor ons een groot voorbeeld, dat waard is om na te volgen door ieder die lijdt onder de dorheid die heerst onder het volk van God. Het is te wensen dat er meer van zulke voorbidders voor Gods volk gevonden worden!

De dieren roepen tot de HEERE | vers 20

20 *Zelfs de dieren van het veld
schreeuwen naar U,
want de waterstromen
zijn uitgedroogd.
Een vuur heeft
de weiden van de woestijn verteerd.*

Nadat de profeet heeft geroepen, volgt hier het roepen van de dieren. De profeet ziet hoe de dieren smachtend tot God opzien. Ook de dieren lijden onder de ontrouw van de mens. God hoort hun roepen (Jb 39:3; Ps 104:21,27). Met dit opzien naar Hem zijn de dieren de mens tot voorbeeld.

*Wie bereidt voor de raaf zijn voedsel,
als zijn jongen om hulp roepen tot God,
[als] zij rondzwalen omdat er geen eten is?
(Jb 39:3)*

*De jonge leeuwen brullen om een prooi
en verlangen van God hun voedsel.
(Ps 104:21)*

*Zij allen wachten op U,
dat U hun voedsel geeft op zijn tijd.
(Ps 104:27)*

De zorg van God gaat ook uit naar de dieren. Als de vloek van de schepping in het vrederijk is weggenomen, delen ook de dieren in de zegen ervan: *“Mensen en dieren verlost U, HEERE”* (Ps 36:7). Na de prediking van Jona moeten de dieren delen in de verootmoediging die de koning van Ninevé heeft afgekondigd; ook zij mogen niets eten (Jn 3:7). God betreft ook de dieren erbij als Hij na de verootmoediging Ninevé spaart: *“Zou Ík dan die grote stad Ninevé niet ontzien, waarin meer dan honderdtwintigduizend mensen zijn die het verschil tussen hun rechter- en hun linker[hand] niet weten, en [daarbij] veel vee?”* (Jn 4:11).

Joël 2

Inleiding

Joël heeft in *Joël 1* gewezen op de alles verwoestende sprinkhanenplaag en waarom deze door God is gestuurd. In *Joël 2* sluit hij daarop aan met de mededeling dat God, daar zij zich niet hebben bekeerd, een nieuwe plaag zal sturen. Geen letterlijke sprinkhanen dit keer, maar soldaten. Hoewel er veel overeenkomsten zijn waar te nemen tussen de sprinkhanen en de vijandelijke soldaten, gaat het in *Joël 2* niet om wat dat volk allemaal 'opeet', maar om dat volk zelf.

Joël wijst op de dag van de HEERE die komt, dat is de dag waarop de Heer Jezus terugkomt. Het is letterlijk *Zijn* dag, als Hij komt met Zijn oordelen. Die dag werpt zijn schaduwen vooruit. Het is een dag die niemand kan verdragen die niet met God in het reine is.

Maar dat is niet de enige boodschap die Joël heeft. Die dag is nog niet aangebroken en het oordeel is nog af te wenden. Het is nog steeds de dag van de behoudenis (vgl. *2Ko 6:2*). Daarom roept hij op tot bekering. Dat kan op grond van Wie God is, dat wil zeggen op grond van Zijn genade en barmhartigheid. De gevolgen van hun berouw en bekering betekenen een grote zegen voor het volk.

Die zegen heeft twee aspecten. Hij komt tot uiting in een overvloedige opbrengst van het eens zo verwoeste land. Dat ziet op de uiterlijke omstandigheden. Het volk zal in voorspoed en overvloed leven. Hij blijkt ook in een uitstorting van de Geest. Dat ziet op een innerlijke betrekking met de HEERE en een leven in rust en vrede, zonder angst voor vijandige volken.

De dag van de HEERE is nabij | *vers 1*

1 *Blaas de bazuin in Sion,
sla alarm op Mijn heilige berg,
laat alle inwoners van het land sidderen,
want de dag van de HEERE komt, ja, is nabij!*

De geestelijke ogen van Joël nemen een nieuwe plaag waar. Een nieuw gevaar dreigt. De plaag waarin letterlijke sprinkhanen de hoofdrol spelen, is voorbij. De plaag waarin een leger van mensen de hoofdrol gaat spelen, dient zich hier aan. Joël voorziet en voorzegt dat een vijandig volk het land Israël zal verwoesten. Met het oog daarop moet er alarm worden geblazen. De verwoesting die op het punt staat los te barsten, is een voorafschaduw van wat Israël in de laatste dagen, vlak voor de wederkomst van Christus, zal overkomen.

Joël roept op tot het blazen van de bazuin, maar hij zegt niet wie dat moet doen. Daar dit blazen vaak de taak van de priesters is, moeten we ook hier waarschijnlijk daaraan denken. Het alarm blazen hier herinnert aan het alarm blazen met de zilveren trompetten als de vijand in het land is (Nm 10:9). Dan zal de HEERE aan hen denken.

Wanneer u dan in uw land ten strijde trekt tegen de tegenstander die u benauwt, moet u met die trompetten een onderbroken klank laten horen. Dan zal aan u gedacht worden voor het aangezicht van de HEERE, uw God, en u zult van uw vijanden verlost worden. (Nm 10:9)

De bazuin wordt in ons hoofdstuk nog een keer geblazen, en wel in vers 15. Daar gaat het om het bijeenroepen van het volk om voor de HEERE te verschijnen. Hier is het als alarm bedoeld, omdat de vijand komt (vgl. Hs 5:8; 8:1). Zoals eerder is opgemerkt, ziet het woord 'dag' altijd op openbaar worden. Joël stelt "de dag van de HEERE" voor als nabij. Hij ligt niet in een ver verschiet, zodat de mensen kunnen denken: 'Na ons de zondvloed.' Vandaar het alarmsignaal. Het moet doordringen hoe nabij die dag is!

Overall waar over de oordelen gesproken wordt, is duidelijk dat ze binnenkort zullen plaatsvinden. "De tijd is kort" (1Ko 7:29). "Het is [het] laatste uur" (1Jh 2:18). "De Rechter staat voor de deur" (Jk 5:9). "De tijd is nabij" (Op 1:3).

De Assyriërs | vers 2

2 [Het is] een dag van duisternis en donkerheid,
 een dag van wolken en donkerheid.
 Zoals de dageraad zich over de bergen verspreidt,
 [verspreidt zich] een groot en machtig volk,
 zoals er niet geweest is
 van oude tijden af,

*en er hierna niet meer zal zijn,
jarenlang, van generatie op generatie.*

De sprinkhanenplaag wordt als aanleiding en ook als voorbeeld genomen voor de komst van een vijandelijk leger. Dit leger moet nog komen. Het leger waarover Joël spreekt, is het leger van de Assyriërs, dat uit het noorden komt (vers 20). Assyrië wordt door God “*de roede van Mijn toorn*” genoemd (Jz 10:5; Mi 5:4-5). De inval van de Assyriërs wordt gezien als een sprinkhanenwolk die de zon verduistert (vgl. Zf 1:15-16; Jz 60:2a; Ez 34:12; Am 5:18). Tevens vindt die inval plaats met de snelheid en onweerstaanbaarheid van de dageraad die zich over de bergen verspreidt.

De sprinkhanenplaag is voor het volk een teken van de tijd (vgl. Mt 16:2-3). En als Joël dan spreekt over een nog gruwelijker vijand, kan hij de komst van de vijand vergelijken met de dageraad van de op handen zijnde dag van de HEERE. Die dag zal echter voor het afvallige volk geen licht en voorspoed brengen, maar donkerheid en een allesverwoestende storm.

Paradijs en woestenij | vers 3

*3 Ervóór verteert een vuur,
en erachter verzengt een vlam;
ervóór is het land als de hof van Eden,
en erachter is het een woeste wildernis.
Ook is er geen ontkomen aan.*

Na het plotselinge en massale opdoemen van de vijand wordt nu de allesverwoestende werking ervan beschreven. Alles wat de vijand onderweg tegenkomt, wordt door hem totaal vernietigd. Vuur is in de Bijbel vaak de uitdrukking van Gods oordeel. Het is tevens de aanduiding van een macht die alles in de natuur verteert.

Kijk naar een veld waar de sprinkhaan nog niet is geweest. Dat lijkt op de hof van Eden, het paradijs, de trots en heerlijkheid van het land. Kijk de volgende dag naar dat veld als de sprinkhaan er is geweest. Dan lijkt het op een woeste wildernis, waar geen enkele herinnering meer is aan de weelde en de schoonheid die het veld een dag eerder bezat. Al het handelen van de Assyriërs lijkt op wat een sprinkhanenplaag bewerkt. Aan die vijand is niet te ontkomen door ervoor weg te vluchten of zich voor te

verstoppen, zoals ook aan Gods oordeel op de dag van de HEERE niet te ontkomen is.

“De hof van Eden” is een aanduiding voor een paradijselijk, uitermate florissant gebied, het tegengestelde van een woestijn (Ez 28:13; 31:9-18). Deze tegenstelling tussen paradijs en woestijn, maar dan omgekeerd – de woestijn wordt een paradijs –, vinden we ook in *Jesaja 51* en *Ezechiël 36* (Js 51:3; Ez 36:35).

Sprinkhanen en paarden | vers 4

4 Als het uiterlijk van paarden is zijn uiterlijk,
en als [ren]paarden, zo rennen zij voort.

Hoewel het hier gaat om het leger van de Assyriërs, om mensen, en niet meer om sprinkhanen, wordt de vergelijking tussen dit leger en de sprinkhanen doorgetrokken. Er zijn overeenkomsten tussen de sprinkhaan en het paard (Jb 39:23; Op 9:7). De vergelijking kan slaan op de dieren zelf. De uitvergrote sprinkhaan lijkt, vooral door de vorm van zijn kop, op een paard. De vergelijking kan ook te maken hebben met de manier van aanstormen, de snelheid en springvaardigheid van de sprinkhaan, die ook bij een paard aanwezig zijn.

Laat u het [d.i. het paard] springen als een sprinkhaan? De majesteit van zijn gesnuif is een verschrikking.
(Jb 39:23)

En de gedaanten van de sprinkhanen waren aan paarden gelijk, toegerust tot [de] oorlog; ... (Op 9:7a)

Horen en zien vergaat je | vers 5

5 Als het geluid van wagens
springen zij over de toppen van de bergen,
als het geluid van een vuurolam
die stoppels verteert,
als een machtig volk
opgesteld voor de strijd.

Niet alleen de aanblik van dit leger is indrukwekkend en angstaanjagend, ook het geluid dat de strijdmacht voortbrengt, is dat. Het lawaai gaat door merg en been. Bij het beeld van de paarden gaat het om het zien, de aanblik ervan doet aan sprinkhanen denken. Bij de vergelijking met de tweewieli-

ge strijdswagens gaat het om het horen van het geluid dat ook een naderende zwerm sprinkhanen kenmerkt.

Als de zwermen in de verte over de bergtoppen komen aanzetten, klinkt dat tussen de geluidsversterkende bergwanden als het doffe geraas van krijgswagens die over oneffen bergpaden “springen”. Komt de zwerm dichterbij, dan wordt het geluid indringender en lijkt het meer op het knetteren van “een vuurvlam, die stoppelen verteert”. Zo is het gerommel van het oordeel al van ver te horen als een waarschuwing dat het snel dichterbij komt.

Angst en beven | vers 6

6 Bij die aanblik krimpen de volken ineen,
alle gezichten verschieten van kleur.

De indruk van dit “machtige volk” (vers 5) is zo overweldigend, dat overal waar het verschijnt, hele volken in elkaar krimpen van angst en de gezichten van kleur verschieten. In vers 1 is de angst nog beperkt tot Juda en Jeruzalem. Hier komen ook andere volken in de ban van de angst voor de Assyriërs. In vers 10 omvat de angst het hele universum.

Hoe het leger voortsnel | verzen 7-9

7 Als helden rennen zij,
als strijdbare mannen
klimmen zij tegen de muren op;
ieder gaat op zijn eigen weg
en zij wijken niet van hun paden af.

8 Zij verdringen elkaar niet,
ieder gaat zijn [eigen] weg.
Al stuiten zij op weerstand,
zij zijn niet tegen te houden.

9 Zij stormen op de stad af,
zij rennen op de muren,
zij klimmen tegen de huizen op.
Als een dief komen zij
door de vensters binnen.

Levendig, met korte, nadrukkelijk klinkende zinnen bericht Joël hoe het leger voortsnel, de stadsmuren bestormt, de stad overvalt en de huizen binnendringt. Je ziet het voor je. Onstuitbaar gaan ze voort. Ze zijn door niets tegen te

houden (vgl. *Dan zal uw buit verzameld worden, [zoals] zwermsprinkhanen zich verzamelen; zoals sprinkhanen erop afstormen, stormt men erop af.* Js 33:4). Ze *(Js 33:4)*

zijn onkwetsbaar en daardoor onweerstaanbaar, want zij die niet verwond kunnen worden, kunnen ook niet tot staan worden gebracht. In hun gelederen ontstaan geen gaten.

Om binnen te komen gaan ze de weg van de dief. Ook dat hoort bij de dag van de Heer *... [de] dag van [de] Heer komt als een dief in [de] nacht. (1Th 5:2)* (1Th 5:2). Een dief komt onverwachts en on-

gewenst, maar alleen voor hen die er geen rekening mee houden. Als er waarschuwingen aan vooraf zijn gegaan, kun je niet meer volhouden dat het onverwachts is. Toch moeten we er steeds aan herinnerd worden hoe plotseling de voorspelde gebeurtenis zal plaatsvinden.

Voor ons, christenen, gaat de opname van de gemeente aan de dag van de Heer vooraf. Dat gegeven is niet bedoeld om ons maar geen zorgen te maken over die dag. Zeker, we hoeven niet bang te zijn voor het oordeel dat met die dag samenhangt. Maar als we de tekenen van de tijd zien en hoe nabij die dag is, dan is de komst van de Heer voor Zijn gemeente nog dichterbij.

Dat zou ons moeten aanzetten tot een uitzien naar Hem en een grote toewijding aan Hem. Het zou ons moeten aanzetten om mensen te waarschuwen zich te bekeren en in Hem te geloven voordat het te laat is. De onverstoortbaarheid en snelheid waarmee de Assyriërs te werk gaan, zou ook de christen moeten kenmerken in zijn werk en strijd voor de Heer.

Aarde en hemel onder de indruk | vers 10

10 Bij die aanblik siddert de aarde,
beeft de hemel.

Zon en maan worden in het zwart gehuld
en de sterren trekken hun licht in.

Met het noemen van aarde en hemel is de uitgebreidste omgeving aangegeven waarop dit leger indruk maakt. De hemellichamen staken zelfs hun normale functioneren bij het aanschouwen van dit vreselijke gericht.

Het leger van de HEERE | vers 11

11 En de HEERE laat Zijn stem klinken
voor Zijn leger uit,
want Zijn leger is zeer groot,
ja, machtig is Hij, Die Zijn woord ten uitvoer brengt.
Groot is immers de dag van de HEERE
en zeer ontzagwekkend. Wie zal hem kunnen verdragen?

Hier volgt de verklaring van het succes dat dit leger heeft: de HEERE Zelf staat aan het hoofd ervan. In het aanstormende leger verschijnt niemand anders dan de toornende HEERE Zelf. Het vijandelijke leger is “Zijn leger”, dat Hij gebruikt om Zijn volk te tuchtigen (Js 10:5). Dat is het meest verschrikkelijke van alles en tegelijk de enige bron van hoop voor ieder die gelooft. Wie erkent dat het Gods oordeel is, kan zijn toevlucht nemen tot Hem in overeenstemming met Zijn liefde voor Zijn volk. Op Zijn liefde blijven rekenen is het ware karakter van het geloof door alle tijden heen. Geloof onderwerpt zich aan het handelen van God en vindt daarin vervolgens zijn redding. Wie zich verzet tegen het handelen van God, tekent zijn eigen doodvonnis.

Het volk wordt niet opgeroepen weerstand te bieden aan deze vijand. Deze vijand voert het woord van de HEERE uit – en “Zijn woord loopt zeer snel” (Ps 147:15). Daarom is elk verzet tegen dit leger niets anders dan opstand tegen Hem. Dat dit leger “Zijn woord ten uitvoer brengt”, betekent niet dat daarmee een eerder uitgesproken profetie wordt vervuld. Het wil alleen zeggen dat dit leger Zijn wil, Zijn bevelen uitvoert (vgl. Ps 103:20).

*Loof de HEERE, [u,] Zijn engelen,
sterke helden, die Zijn woord uitvoeren,
gehoorzaam aan het woord dat Hij spreekt.
(Ps 103:20)*

God wil niet dat wij ons wanhopig verzetten tegen Zijn tucht en naar oplossingen zoeken om ons eraan te onttrekken. Hij wil altijd dat wij ons voor Hem buigen en het instrument erkennen dat Hij zendt, wie of wat

dat instrument ook mag zijn (Mi 6:9; vgl. 1Kn 12:24). Dat geldt zowel voor het persoonlijke leven als voor het gemeenschappelijke leven.

*De stem van de HEERE roept tot de stad:
– Uw Naam ziet uit [naar] wat wezenlijk is –
Hoor de roede en Wie hem [voor u] bestemd heeft.
(Mi 6:9)*

Het antwoord op de vraag “wie zal hem kunnen verdragen?” (vgl. Op 6:17; Na 1:6; Mi 3:2; Jr 10:10), dat wil zeggen “de dag van de HEERE”, ligt in de vraag opgesloten. Het antwoord luidt dat niemand die dag kan verdragen. Toch is ontkomen mogelijk. Dat laten de volgende verzen zien.

Een oproep | vers 12

12 Ook nu echter, spreekt de HEERE,
bekeer u tot Mij met heel uw hart,
namelijk met vasten, met geweene en met rouwklacht.

Door de woorden “ook nu echter, spreekt de HEERE”, gloort de hoop dat het aankondigde oordeel nog kan worden afgewend. “Bekeer u tot Mij” geeft aan dat het om een terugkeer gaat die leidt tot een nieuwe verbondenheid met de HEERE. Het gaat daarbij niet alleen om een wending in de richting van, maar ook om het werkelijk komen bij de HEERE. Vandaar “met heel uw hart”, dat is met alles waarop het leven is gericht, het hele denken en willen (vgl. 1Sm 7:3; 1Kn 8:48).

Toen sprak Samuel tot het hele huis van Israël: Als u zich met uw hele hart tot de HEERE bekeert, doe dan de vreemde goden uit uw midden weg, ook de Astartes, richt uw hart op de HEERE en dien Hem alleen. Dan zal Hij u uit de hand van de Filistijnen redden. (1Sm 7:3)

De HEERE doet een ernstig beroep op het volk zich te bekeren tot Hem, en wel radicaal, zonder enige terughoudendheid. Het eerste waar het om gaat, is het hart, het *hele* hart. Halfhartigheid is een gruwel voor God. Een echte bekering gaat niet zonder waarneembare uitingen. “Vasten”, “geweene” en “rouwklacht” zullen zichtbaar en hoorbaar worden bij iemand die zich met heel zijn hart tot God keert.

Van welke concrete zonde(n) het volk zich moet bekeren, zegt Joël niet. We horen bijvoorbeeld niet van afgoderij, sociaal onrecht, vertrouwen op eigen militaire macht of bondgenootschappen met naburige landen. Het kan gaan om een bekering van een oppervlakkige, zelfverzekerde, ritualis-

tische godsdienst tot een nieuw, intens luisteren en leven naar het Woord van God.

Als het hele leven in de tegenwoordigheid van God wordt geplaatst in de wetenschap dat Hij het helemaal kent en beoordeelt, heeft dat gevolgen. Aan de ene kant zal het ons in elkaar laten krimpen vanwege de heiligheid van God omdat we zien hoe zondig ons leven is. Aan de andere kant zullen we opveren van verlichting vanwege de liefde van God, omdat we zien dat Hij bekering beantwoordt met vergeving van onze zonden. Hij kan ieder die zich bekeert de zonden vergeven omdat de Heer Jezus voor berouwvolle zondaars op het kruis Zijn bloed ... en zonder bloedstorting is er geen vergeving. (Hb 9:22b).

Geen uiterlijke schijn | vers 13

13 En scheur uw hart
en niet uw kleren.
Bekeer u tot de HEERE, uw God,
want Hij is genadig en barmhartig,
geduldig en rijk aan goedertierenheid,
en Hij heeft berouw over het kwaad.

Er is een gezegde dat luidt: 'De ogen des Heren gaan door de kleren.' Dat is hier zeker van toepassing. Het volk kan met uiterlijke vroomheid bepaalde tekenen van rouw tonen. Het scheuren van de kleren is zo'n teken. Maar als het hart niet gescheurd is, heeft het uiterlijk teken voor God geen enkele waarde. God heeft "vreugde in waarheid in het binnenste" (Ps 51:8,19; Js 57:15). Het gaat om een bekering tot "de HEERE, uw God", waarmee de profeet benadrukt dat de HEERE geen vreemde God is, maar de God van het verbond met Zijn volk.

Het dreigende onheil zal de hele natie treffen en daarom wordt er opgeroepen tot nationale verootmoediging. In het algemeen is er bij nationale rampen wel plaats voor een nationale herdenking, maar niet voor een nationale verootmoediging. Sommige gebeurtenissen brengen een schok teweeg in alle lagen van de bevolking en soms ontstaat er grote algemene verontwaardiging. En vaak terecht. Denk maar aan terroristische aanslagen, of aan het misbruiken en daarna vermoorden van kinderen. Er wor-

den protest- en herdenkingsmarsen en protest- en herdenkingsbijeenvolgen georganiseerd, waaraan massa's mensen deelnemen. Helaas is het protest alleen gericht op de misdaad, de uitwas, de gebeurtenis.

De roep is: 'Dit mag nooit meer gebeuren en de dader(s) moet(en) gevonden en gestraft worden.' Die roep is begrijpelijk. In de groep vindt men elkaar in het gevoel van machteloosheid. Samen wil men een vuist maken naar het oncontroleerbare. Maar waar is de algemene verootmoediging? Waar is het algemene roepen tot God om Zijn ontferming? Waar is het samen een beroep doen op Zijn genade en barmhartigheid om ons meer van die ellende te besparen? Waar is het samen bidden: "*Verlos ons van de boze*" (Mt 6:13b)?

Natuurlijk, de wereld zal pas onder de regering van Christus tijdens het duizendjarig vreedrijk echt bevrijd zijn van de dramatische gebeurtenissen die regelmatige hele volksmassa's in beroering brengen. Toch zijn al die gebeurtenissen even zoveel oproepen aan de mens om zich tot God te bekeren en voor Hem te gaan leven.

Zoals Mozes na de gebeurtenissen rond het gouden kalf heeft gedaan, zo doet Joël dat ook. Hij doet een beroep op de eigenschappen van God. Steeds weer komen we onder de indruk als we eraan denken dat in God bronnen aanwezig zijn die kunnen worden aangeboord als bij de mens de toestand hopeloos is. Daarom kan Mozes, nadat het volk met het gouden kalf gezondigd heeft, waardoor het zijn bestaansrecht had verloren, toch een beroep doen op God (Ex 34:6-9). Daarom kan Joël, terwijl het volk het oordeel verdient dat zich al dreigend aankondigt, ook hier een beroep doen op God.

In zijn beroep op de HEERE noemt Joël vijf eigenschappen van Hem (vgl. Jn 4:2; Ps 86:15; 103:8; 145:8; Ne 9:17).

1. "*Genadig*" is Hij in Zichzelf omdat Hij tot daden van goedheid komt als alle recht op zegen is verspeeld.
2. "*Barmhartig*" is Hij omdat Hij snel tot medelijden te bewegen is, als Hij ziet hoe ellendig Zijn volk eraan toe is.
3. Hij is "*geduldig*" in Zijn verdragen van dit zondige volk en
4. "*rijk aan goedertierenheid*" omdat bij Hem allerlei gunst en goedheid aanwezig zijn, waaronder ook schuldvergeving.

5. Ten slotte lezen we van Hem: *“Hij heeft berouw.”* Dat betekent dat Hij de aangekondigde of al gedeeltelijk uitgeoefende straf intrekt als Hij bekering ziet.

Als er gesproken wordt over het ‘berouw hebben’ van God, is dat een menselijke wijze van spreken. Als God ergens berouw over heeft, wil dat niet zeggen dat Hij terugkomt op een eerder genomen beslissing omdat die fout zou zijn geweest. God maakt geen fouten. Het berouw van God heeft te maken met een voornemen waarop Hij terugkomt als het gedrag van de mens daartoe aanleiding geeft.

Als een mens zich bekeert, zal God de aangekondigde straf niet uitvoeren. Als een mens zich anders tegenover God gaat gedragen, verandert God ook Zijn handelwijze tegenover die mens. Een sterk voorbeeld daarvan is het uitstel van het oordeel over Achab en zijn huis naar aanleiding van de (tijdelijke) verootmoediging van Achab (1Kn 21:27-29).

Wie weet ... | vers 14

14 *Wie weet zal Hij Zich omkeren en berouw hebben,
zodat Hij een zegen achter Zich overlaat:
een graanoffer en een plengoffer
voor de HEERE, uw God.*

De profeet heeft zojuist een schitterende beschrijving van enkele van Gods eigenschappen gegeven. Hij spreekt niet over God op theologische wijze, maar stelt Hem voor zoals hij Hem kent. Toch laat hij zich in zijn vertrouwen op Gods genade niet verleiden tot uitspraken alsof hij kan beschikken over Gods goedheid. Daarom begint dit vers met *“wie weet?”* De Goddelijke vrijmacht blijft gewaarborgd.

De vraag *“wie weet?”* is geen uiting van twijfel aan Gods goedheid, maar laat vooral menselijke nederigheid en bescheidenheid zien tegenover de soevereine God, Die het volste recht heeft Zijn oordelen uit te voeren. Boetedoening en bekering betekenen niet automatisch *recht* hebben op Gods genade. Joël spreekt zo, opdat zijn hoorders, zoals iemand heeft gezegd, ‘niet door de grootheid van hun zonden zouden wanhopen, maar opdat ook de grootheid van de genade hen niet zorgeloos zou maken.’ Bij bekering is er reden om te hopen dat Hij het oordeel afwendt.

Maar er is meer. Niet alleen wijkt het oordeel – wat al een grote genade is, hoewel negatief –, maar de profeet kent zijn God zo goed, dat hij weet dat God na de bekering van Zijn volk ook een zegen voor hen heeft. Met die zegen kan het volk Hem dan weer eren. De zegen kan doelen op het herstel van het veldgewas dat de HEERE zal schenken, waardoor weer “*een graanoffer en een plengoffer*” gebracht kunnen worden.

Het doel van elk verlossingswerk dat Hij tot stand brengt, is dat Hij geëerd wordt. Of het nu gaat om een aardse verlossing, zoals bij Israël dat van zijn vijanden wordt bevrijd, of om een geestelijke verlossing, als een mens wordt bevrijd uit de macht van de satan en de zonde, altijd zal het uiteindelijke doel zijn dat God en Zijn Christus erdoor verheerlijkt worden.

Voor de tweede keer de bazuin | vers 15

15 *Blaas de bazuin in Sion,
kondig een vasten[tijd] af,
roep een bijzondere samenkomst bijeen.*

Hier wordt voor de tweede keer op de bazuin geblazen. De eerste keer gebeurt dat in *vers 1*. Daar is het om te waarschuwen dat de vijand eraan komt. Nu gebeurt het om het volk samen te roepen (vgl. *Nm 10:7*). In de bazuin klinkt de stem van God. Hij roept op om bij Hem te komen. Bij alles wat het volk al is overkomen (*Joël 1*) en bij alles wat het volk in de toekomst nog zal overkomen, is het goed dat het beseft dat het met *God* te doen heeft. Daarom moet het volk samenkomen voor Zijn aangezicht.

Bij het bijeenroepen van de gemeente moet u echter [wel] blazen, maar geen onderbroken klank laten horen. (Nm 10:7)

Als het volk in Gods tegenwoordigheid komt, betekent dit in de eerste plaats dat het zich zal verootmoedigen. Daar is immers alle reden toe. Komt de vijand niet juist op hen af vanwege hun ontrouw aan de HEERE? Tevens zal er, ook gezien de ernst van de situatie, moeten worden afgezien van wat het lichaam nodig heeft. Er moet worden gevast, zodat allen zich, zonder te worden afgeleid door het alledaagse eten en drinken, kunnen richten op wat God te zeggen heeft.

Trouwens, wat zal een mens zich nog druk maken over eten en drinken als zijn leven op het spel staat? Hoe nauw vasten en zich verootmoedigen met elkaar samenhangen, blijkt wel uit de voorschriften voor de grote Verzoendag (*Lv 23:27,29,32*). Het daar gebruikte woord ‘verootmoedigen’ kan ook worden vertaald met ‘vasten’.

Het laatste deel van het vers is woordelijk gelijk aan *Joël 1:14a*. Dat er tweemaal wordt opgeroepen tot vasten en samenkomen, laat wel zien hoe dringend de oproep is.

Iedereen moet komen | vers 16

16 Verzamel het volk,
heilig de gemeente,
breng de oudsten bijeen,
verzamel de kleine kinderen
en de zuigelingen.
Laat de bruidegom uit zijn binnenkamer gaan,
de bruid uit haar slaapkamer.

Het hele volk, niemand uitgezonderd, wordt opgeroepen voor een bijzondere samenkomst. Geen excuses voor de oudsten, de kleine kinderen mogen niet worden vergeten, zelfs de zuigelingen moeten worden meegenomen. Alle klassen van de samenleving, politiek, godsdienstig of families, worden verwacht om uiting te geven aan hun gevoelens met betrekking tot de begane zonde tegenover God.

Als er sprake is van zonde voor God, is er geen onderscheid. Ieder staat strafschuldig. Het oordeel zal allen treffen, daarom worden ook allen betrokken in de oproep om bij God te komen. Ook kinderen en zuigelingen hebben te maken met de zonden van het volk en de gevolgen daarvan (vgl. *Kl 4:4; Jn 3:5; 4:11*).

*De tong van de zuigeling kleeft
aan zijn gehemelte van dorst.
Kleine kinderen vragen om brood,
niemand verstrekt [het] hun.
(Kl 4:4)*

*De mensen van Ninevé geloofden in God. Zij riepen
een vasten uit en trokken rouwgewaden aan, van de
grootste tot de kleinste onder hen. (Jn 3:5)*

*Zou Ík dan die grote stad Ninevé niet ontzien, waar-
in meer dan honderdtwintigduizend mensen zijn die
het verschil tussen hun rechter- en hun linker[hand]
niet weten, en [daarbij] veel vee? (Jn 4:11)*

In de algemene oproep hebben we ook een aanwijzing om onze kinderen zo jong mogelijk mee te nemen naar de samenkomst. Het is goed hen mee te nemen naar alle gelegenheden waar gelovigen bij elkaar zijn. Dat geldt voor samenkomsten van allerlei aard. Zij mogen al jong betrokken zijn bij alles wat te maken heeft met het leven van de gemeente van God.

De Heer Jezus zegt tegen de godsdienstige leiders die het kwalijk nemen dat kinderen Hem eren: *“Hebt u nooit gelezen: ‘Uit [de] mond van kinderen en zuigelingen hebt U Zich lof bereid?’”* (Mt 21:16). Hij waardeert wat uit de mond van kinderen en zuigelingen komt. Al hebben kinderen weinig en zuigelingen helemaal geen besef van wat ze uiten, God erkent het als lof aan Hem, lof die door Hem Zelf in hun mond is gelegd. Zo is het ook met verootmoediging. Laat de kinderen er maar bij zijn.

Het samenkomen van de gemeente kent zijn blijde, maar ook zijn verdriete aanleidingen en momenten. Het is daarmee een weerspiegeling van het leven van alle dag. We moeten onze samenkomsten niet oppoetsen tot een glanzende belevenis als er reden is ons te verootmoedigen. We hoeven de samenkomsten ook niet onder te dompelen in droefheid als er reden is ons te verheugen. Soms wisselen vreugde en droefheid zich binnen een samenkomst af. Laat het samenkomen van de gelovigen vooral de echte afspiegeling zijn van wat er in de harten van de gelovigen leeft die samenkomen en laat de kinderen daar ook deel aan hebben.

Bruidegom en bruid, dat is de pasgetrouwde man en de pasgetrouwde vrouw, worden in dit geheel apart genoemd. Zij denken wel het allerminst aan wenen en rouwklacht en ook vasten hoort niet bij een huwelijksfeest. Maar ook zij ontkomen niet aan de oproep om voor Gods aangezicht plaats te nemen. Ze zien af van hun recht op vrolijkheid, eten, drinken en zelfs huwelijksgemeenschap, waar zij als pasgetrouwden van mogen gaan genieten, om deel te nemen aan het algemene vasten en bidden. Een beroep op het eerste jaar van vrijstelling (Dt 24:5) is niet mogelijk. Het excuus *“ik heb een vrouw getrouwd en daarom kan ik niet komen”* (Lk 14:20) gaat ook hier niet op.

Opdracht aan de priesters | vers 17

17 *Laten de priesters, de dienaren van de HEERE, wenen tussen de voorhal en het altaar,*

en laten zij zeggen:

Ontzie Uw volk, HEERE,
geef Uw erfelijk bezit niet over aan smaad,
zodat de heidenvolken over hen zouden heersen.

Waarom zouden ze onder de volken zeggen:

Waar is hun God?

Als het hele volk is opgeroepen, wordt tegen de priesters gezegd waar ze moeten staan en wordt hun opgedragen wat ze moeten doen en zeggen. De priesters vertegenwoordigen het volk bij de HEERE. In hen ziet de HEERE het hele volk aan. Een priester wordt geacht te weten wat Hem toekomt, wat passend is voor Hem. Hij wordt niet geacht te handelen naar eigen inzicht – hij is immers ‘een dienaar van de HEERE’ –, maar moet zich geheel houden aan de voorschriften die de HEERE heeft gegeven. Als hij zo te werk gaat, is zijn priesterschap tot tevredenheid van de HEERE en tot zegen voor Gods volk.

In het Nieuwe Testament zijn alle gelovigen een geestelijk priesterschap en mogen zij geestelijke offers brengen (1Pt 2:5). Ook van hen wordt verwacht dat zij Gods gedachten kennen over de toestand waarin Zijn volk verkeert. In geestelijk opzicht doen ook zij er goed aan de opdracht aan de priesters in *Joël* ter harte te nemen.

De priesters nemen hun plaats in te midden van het volk, buiten het heiligdom, om samen met het volk tot God te roepen met een beroep op Zijn getrouwheid. Ze moeten gaan staan “tussen de voorhal en het altaar”. Dat zegt ons dat zij hun plaats in de tegenwoordigheid van de HEERE, de voorhal, alleen kunnen innemen omdat het offer op het altaar is gebracht. Ze kunnen alleen voor Hem bestaan omdat Hij hen aanneemt in de waarde van het offer. Ze hebben zelf niets om te offeren. Maar door het innemen van die plaats is het alsof ze de HEERE en ook zichzelf aan het offer herinneren.

Zij krijgen de opdracht om te huilen, wat wil zeggen dat ze berouw hebben van hun ontrouw en beseffen dat zij daardoor Gods oordeel hebben verdiend. Ze hebben alle rechten verspeeld om door Hem te worden aangenomen. Dan moeten ze hun mond openen om uit te spreken wat hun

wordt voorgezegd. Hier legt de Geest hun in de mond wat uitgesproken moet worden (vgl. Hs 14:3), om het hart van God te bewegen voor “Uw volk” en “Uw erfelijk bezit” tussenbeide te komen.

*Neem [deze] woorden met u mee,
bekeer u tot de HEERE.*

Zeg tegen Hem:

*Neem alle ongerechtigheid weg, neem het goede aan.
Dan zullen wij de offers van onze lippen nakomen.
(Hs 14:3)*

Ze smeken God met het oog op Wie Hij altijd is geweest voor Zijn volk en erfdeel; tegelijk smeken ze God met het oog op Zijn eer tegenover de vijanden. Ook Mozes gebruikt dit tweede argument nadat het volk met het gouden kalf gezondigd heeft (Ex 32:12; Ps 42:4; 115:2).

*Waarom zouden de Egyptenaren zeggen: Met kwade [bedoelingen] heeft Hij hen uitgeleid, om hen in de bergen te doden en hen van de aardbodem te vernietigen? Laat Uw brandende toorn varen, en heb berouw over het kwaad voor Uw volk.
(Ex 32:12)*

Het troostrijke antwoord | vers 18

*18 Toen nam de HEERE het op voor Zijn land,
en Hij spaarde Zijn volk.*

Het “wie weet” van vers 14 krijgt, na wat er in vers 17 is gebeurd, hier zijn heerlijke antwoord. Is het niet treffend, dit vers? Het is minstens zo treffend als de reactie van de HEERE op het wegdoen van de afgoden in het boek *Richteren*: “Toen kon Zijn ziel de moeite van Israël niet langer verdragen” (Ri 10:16). Mensen die hun nederigheid tonen en breken met de zonde en zo naar Hem gaan, ondervinden altijd Zijn barmhartigheid. Dan gaat Hij opnieuw ten gunste van Zijn land en Zijn volk handelen.

Er is altijd een verbinding geweest tussen land en volk (Gn 13:14-18; 17:6-8). Bij ‘land’ valt de nadruk op de niet aflatende ijver waarmee de HEERE Zich inzet voor het welzijn ervan. Bij ‘volk’, de mensen, ligt het accent op Zijn bewogenheid, Zijn tedere gevoelens voor hen.

Twee beloften | vers 19

*19 De HEERE antwoordde en zei tegen Zijn volk:
Zie, Ik zend u het koren, de nieuwe wijn en de olie,
zodat u ermee verzadigd wordt.
Ik zal u niet meer overgeven
[als] voorwerp van smaad onder de heidenvolken.*

Dit vers bevat twee beloften. De eerste is dat er weer koren, nieuwe wijn en olie zullen zijn. Ze zullen daarvan kunnen leven en dat niet slechts om in leven te blijven, maar ze zullen ervan kunnen eten tot verzadiging toe. Als de HEERE iets zendt, is dat nooit karig. Hij geeft altijd in overvloed (*Mt 14:15-21; 15:32-38*).

De tweede belofte is de verzekering dat ze niet meer zullen worden prijsgegeven aan de smaad van de volken. Die verzekering is een grote verademing. Smaad geeft een enorme geestelijke belasting, waardoor het leven loodzwaar kan worden. Het tegenovergestelde, geprezen te worden, of gewoon in het dagelijks leven gewaardeerd te worden, kan vleugels geven; het maakt het leven lichter en aangenaam.

Een derde belofte | *vers 20*

*20 Ik zal die uit het noorden
ver van u wegdoen.
Ik verdrijf hem naar
een dor en woest land,
zijn voorhoede naar de zee in het oosten,
zijn achterhoede naar de zee in het westen.
Zijn stank stijgt op,
zijn walm stijgt op,
want hij heeft grote dingen gedaan.*

De HEERE geeft nog een derde belofte: Hij zal de vijand verjagen. Deze vijand komt van het noorden. Het is Assyrië. Die vijand zal in drie richtingen worden verdreven, anders dan bij de sprinkhanen die naar het westen, in de zee, werden gedreven. Een deel wordt verjaagd “naar een dor en woest land”, waarmee waarschijnlijk het woestijngebied ten zuiden van Israël wordt bedoeld. Een ander deel, “zijn voorhoede”, wordt verjaagd “naar de zee in het oosten”, dat is de Dode Zee. Het derde deel, “zijn achterhoede”, zal “naar de zee in het westen” worden verdreven, dat is de Middellandse Zee.

Dit lot dat Assyrië treft, komt van de HEERE omdat deze vijand zich erop beroemt dat hij “grote dingen” heeft gedaan. Dat wil zeggen dat hij in hoogmoed heeft gehandeld. Hij heeft gepronkt en aanmatigend gehandeld. Hun talloze lijken gaan over tot ontbinding, zodat de stank en walm er-

van opstijgen en de lucht vervuilen (vgl. Am 4:10a). Stank en vervuiling is het enige wat ervan overblijft.

Ik heb de pest naar u toegestuurd, zoals Ik eens bij Egypte deed. Ik heb uw jongemannen met het zwaard gedood, terwijl uw paarden werden buitgemaakt. Ik heb de stank van uw legerkampen in uw neus doen opstijgen. (Am 4:10a)

Als de tuchting haar werk heeft gedaan, wordt ze weggenomen. Bij de plagen die over Egypte zijn gekomen, is dat anders. Daar is een plaag opgehouden om plaats te maken voor een nieuwe plaag, omdat er geen bekering heeft plaatsgevonden (*Exodus 7-12*).

Grote dingen | vers 21

21 Wees niet bevoeesd, land,
verheug u en wees blij,
want de HEERE heeft grote dingen gedaan.

“Wees niet bevoeesd.” Wat een woord vol troost! Uit deze oproep of opdracht die we vaak in de Bijbel tegenkomen, hebben velen door de eeuwen heen kracht geput. Wat kunnen we bang zijn als we aan de toekomst denken, dichtbij of ver weg. We hebben er geen enkele grip op. Veel dingen gebeuren zonder dat we in staat zijn er enige invloed op uit te oefenen. Maar wie op God vertrouwt, krijgt te horen: ‘Vrees niet!’

Hier wordt dit woord gezegd vlak nadat het land enorm geleden heeft, maar nu door de HEERE weer gezegend is. Het land brengt weer veel vrucht voort, tot verzadiging toe. Omdat het nog maar zo kort geleden is dat het volk, door eigen ontrouw, heeft gezocht onder de tucht van God, zit de angst er nog in dat het weer mis zal gaan. Het volk denkt terug en beseft hoe broos en kwetsbaar die zegen kan zijn.

Dan komt een volgende bemoediging: het land mag zich verheugen en blij zijn omdat de zegen niet langer van *hun* trouw afhangt, maar omdat de HEERE grote dingen heeft gedaan. In vers 20 staat dat Assyrië zich erop beroemt grote dingen te hebben gedaan. Maar het doen van grote dingen is alleen voorbehouden aan God. Hij heeft grote dingen gedaan in hun verlossing van de vijanden.

En voor ons? Als we denken aan het grote werk van de Heer Jezus op het kruis ... Hoe ongelooflijk groot is dat! Dat geeft alle verlostten van alle tij-

den alle reden om zich er altijd in te verheugen en er altijd blij over te zijn (vgl. vers 23).

Weer volop te eten voor de dieren | vers 22

22 *Wees niet bevreesd, dieren van het veld,
want de weiden van de woestijn worden groen,
de bomen dragen hun vrucht,
de wijnstok en de vijgenboom geven hun opbrengst.*

Vanaf dit vers komt het vrede-rijk in zicht. De hele schepping – land, dieren en mensen – zal onder de regering van de Vredevorst in ongekende rust en vrede van alles mogen genieten wat God heeft gegeven. De bemoediging “wees niet bevreesd” van vers 21 klinkt hier voor de dieren. In dezelfde zin klinkt de oproep “verheug u en wees blij” van vers 21 in vers 23 klinkt voor de kinderen van Sion.

De dieren hebben geleden vanwege de zonde van de mens. Als de mens, het volk, zich heeft bekeerd, delen ook de dieren in de resultaten van de verzoening. Hun smachtend uitzien naar God (Jl 1:20) is beantwoord. Ze kunnen weer volop eten van wat het veld voortbrengt. Ze hoeven niet bang te zijn voor nieuwe schaarste.

Ook in onze tijd zucht het vee nog onder de vloek die door de zonde van de mens op de schepping rust. Als de vloek is weggenomen, zullen de dieren, hoewel niet in de vreugde, dan toch wel in de vrijheid van de kinderen van God worden gebracht (Rm 8:18-22). Zo heeft God, als Hij Ninevé spaart, ook oog voor de dieren, want ook het vee heeft gevestigd (Jn 4:11; 3:8).

Want ik acht, dat het lijden van de tegenwoordige tijd niet waard is [vergeleken te worden] met de toekomstige heerlijkheid die aan ons geopenbaard zal worden. Want de schepping verwacht reikhalzend de openbaring van de zonen van God. Want de schepping is aan de vruchteloosheid onderworpen (niet vrijwillig, maar om wille van hem die [haar] onderworpen heeft), in [de] hoop dat ook de schepping zelf zal worden vrijgemaakt van de slavernij van de vergankelijkheid tot de vrijheid van de heerlijkheid van de kinderen van God. Want wij weten, dat de hele schepping tezamen zucht en tezamen in barensnood is tot nu toe. (Rm 8:18-22)

De kinderen van Sion | vers 23

23 *En [u,] kinderen van Sion,
verheug u en wees blij
in de HEERE, uw God,*

want Hij zal u geven
 de Leraar tot gerechtigheid.
 Die zal regen op u doen neerdalen,
 vroege regen en late regen in de eerste [maand].

Dat het volk aangesproken wordt met “*kinderen van Sion*”, moet hun als muziek in de oren klinken. Sion is een van de bergen waarop Jeruzalem gebouwd is. Vaak wordt Sion ‘de stad van David’ genoemd. Hij woonde daar. Als eenmaal de ware David, de Heer Jezus, daar zal wonen en van daaruit zal regeren, zal de berg Sion “*een vreugde voor heel de aarde*” zijn (Ps 48:3). Zoals met de berg Sinai de wet is verbonden, zo is met de berg Sion de genade verbonden (Hb 12:18-22). De “*kinderen van Sion*” zijn daarom ‘kinderen van de genade’.

De oorzaak om zich te verheugen en blij te zijn is daarom niet gelegen in henzelf, maar in de HEERE. Hem zien ze als de oorzaak van hun vreugde. Hij heeft hun genade bewezen, terwijl zij elk recht op zegen hebben verspeeld. Ze mogen zich weer verheugen in “*de HEERE, uw God*”, waarin het bewustzijn van een vernieuwde, herstelde relatie met de God van het verbond opgesloten ligt. Op grond van dit nieuwe verbond zullen de regenstromen van zegen weer neerdalen. De vroege regen valt in oktober en november; de late regen valt in maart en april en is voor een goede oogst onmisbaar. Met de regen wordt eerst de regen als natuurlijke zegen bedoeld, maar vervolgens ook de geestelijke zegen in de uitstorting van de Heilige Geest (vers 28).

“*De Leraar tot gerechtigheid*” is niemand anders dan de Heer Jezus. Hij zal hen in de gerechtigheid onderwijzen (Js 53:11b). Het kan vreemd lijken dat te midden van al de aardse zegeningen ineens een Persoon naar voren treedt. Toch is dat niet zo vreemd als we bedenken dat, wil de beloofde toestand van zegen standhouden, Gods volk ook in Gods weg en naar Zijn geboden moet leven.

*Door de kennis van Hem zal de
 Rechtvaardige, Mijn Knecht, velen
 rechtvaardig maken, ... (Js 53:11b)*

Omdat Israëls zegen verbonden is aan het houden van Gods geboden, is het van wezenlijk belang dat de HEERE die geboden ook laat onderrichten. Als door het onderwijs van de Leraar het leven naar de wil van God in Israël weer ernstig wordt genomen, kan de regen, komend als zegen van

God, neerdalen. Vroeger werd gerechtigheid geëist, maar niemand kon eraan voldoen. Nu het nieuwe leven aanwezig is, is ook het verlangen aanwezig om in de gerechtigheid onderwezen te worden.

De zegen | vers 24

24 *De dorsvloeren zullen vol koren zijn,
de perskuipen stromen over van nieuwe wijn en olie.*

De komst van de regen is het bewijs van de zegen die God voor hen in Zijn hart heeft. Hij zal die regen geven als ze gehoorzaam zijn aan Zijn geboden. In het boek *Deuteronomium* is Mozes een beeld van de Leraar tot gerechtigheid (*Dt 11:13-14*). Koren, nieuwe wijn en olie, de drie producten van het land die samen de volle zegen voorstellen, zullen in overvloedige mate aanwezig zijn. Dit alles dankzij de regenstromen die de HEERE zal geven, elk op zijn bestemde tijd.

En het zal gebeuren, wanneer u nauwgezet luistert naar mijn geboden die ik u heden gebied, door de HEERE, uw God, lief te hebben en Hem te dienen met heel uw hart en met heel uw ziel, dat Ik regen voor uw land zal geven op zijn tijd, vroege regen en late regen, zodat u uw koren, uw nieuwe wijn en uw olie kunt inzamelen. (Dt 11:13-14)

Herstel | vers 25

25 *Ik zal u de jaren vergoeden
die de veldsprinkhaan, de jonge sprinkhaan, de zwermsprinkhaan en de
treksprinkhaan hebben opgegeten,
Mijn grote leger,
dat Ik op u had afgestuurd.*

Zo is God! Als Zijn volk zich eenmaal tot Hem bekeerd heeft, gaat Hij vergoeden wat ze door Zijn tuchtiging al die jaren hebben gemist. God houdt de zegen niet voor Zichzelf; Hij is de God Die zegen uitdeelt, mits er voldaan is aan de voorwaarden die Hij heeft gesteld. Hij kan alleen zegen geven waar de dingen gebeuren in overeenstemming met Zijn wil. Ook als een mens of een volk zich hardnekkig opstelt, is Hij in staat om die mens of dat volk in overeenstemming met Zijn wil te doen handelen. Zo doet God het altijd.

Het is op zich al een zegen als, na een opstandig leven, een mens tot de erkenning komt dat God het oordeel over dat opstandige leven moet laten

komen. Die erkenning is voor God al voldoende om nieuw leven te geven. Dat nieuwe leven is het leven van God Zelf. Vervolgens laat God zien hoeveel zegeningen Hij in Zijn hart heeft om te geven aan hen die zo met Hem, door het nieuwe leven, in verbinding staan. Alles wat in opstandigheid tegen God is gezegd en gedaan, heeft alleen maar schade aangericht. Door de bekering is daaraan een einde gekomen. Na de bekering van Israël in de toekomst zullen ze alle beloofde zegen in bezit mogen nemen.

Hoeveel jaren van ons leven zijn er verteerd door sprinkhanen? Zelfgenoegzaamheid, lichtzinnigheid, verkwisting van tijd, talent en gelegenheid, traagheid, luiheid, vermengde en kwade motieven, verborgen zonde, ze hebben allemaal de rol van sprinkhaan gespeeld. Het heeft ervoor gezorgd dat er geen kracht was om voor God te leven en te genieten van de gemeenschap met Hem. Er was ook geen kracht om te getuigen tegenover de mensen om ons heen Wie de Heer Jezus voor ons is. Maar God wil vergeven en ons weer uitzicht op een hoopvolle toekomst geven. Meer nog, Hij wil teruggeven wat de sprinkhaan heeft opgegeten.

Dat heeft de Heer Jezus ook bij Petrus gedaan. Nadat Petrus de Heer heeft verloochend (*Mt 26:69-75*) en Hij hem heeft hersteld, vertrouwt Hij hem de zorg voor Zijn schapen toe (*Jh 21:15-17*). Hij heeft het ook bij Paulus gedaan. Nadat Paulus verwoestingen heeft aangericht in de gemeente van Christus en de Heer hem is tegengekomen, maakt Hij van hem een bouwer van de gemeente. Paulus heeft gebouwd, zowel in de prediking van het evangelie als in het onderwijzen van de leer (*1Tm 1:12-14*).

Zo wil de Heer ook handelen in ons leven. Het begint met het wegdoen uit ons leven van alles wat belangrijker is dan Christus. We moeten de dingen veroordelen die we niet voor Hem doen, vooral het belijden en nalaten van zonden (*Sp 28:13*) die we nog steeds koesteren. Dan zullen we zien dat we toegang krijgen tot *“al de schatten van de wijsheid en kennis”* die in Christus verborgen zijn (*Ko 2:3*).

Lof voor de HEERE | *vers 26*

26 *Dan zult u overvloedig en tot verzadiging eten,
en de Naam van de HEERE, uw God, prijzen,
Die wonderlijk met u heeft gehandeld.
Mijn volk zal voor eeuwig niet beschaamd worden.*

Het is opvallend hoe, als het gaat over de zegen van God, telkens weer van overvloed en verzadiging wordt gesproken. Als de HEERE de geleden schade goedmaakt, volgt daaruit dat Zijn volk weer volop te eten heeft. Dan zullen zij daarvoor hun dankbaarheid uiten door de Naam van de HEERE, hun God in aanbidding te prijzen. Dat is het uiteindelijke doel van alles wat God met en voor Zijn volk doet, zowel bij Israël als bij de gemeente.

Elke verlossing, zowel van een persoon als van een volk, zal leiden tot de uitroep: *“Dit is door de HEERE geschied, het is wonderlijk in onze ogen”* (Ps 118:23). Dit wonderlijke kon gebeuren door de inhoud van het vers dat ervoor staat: *“De steen [die] de bouwers verworpen hebben, is tot een hoeksteen geworden”* (Ps 118:22). Hierin ligt de oorzaak van de aanbidding van het wonder. De Heer Jezus is verworpen door mensen, maar door God tot de grondslag voor Zijn werk gemaakt. Het wonder van de verlossing is mogelijk geworden door wat de Heer Jezus heeft gedaan op het kruis.

Ook alle aardse zegeningen die Israël zal krijgen, hebben ze daaraan te danken. De natuurlijke zegeningen zullen een geestelijke uitwerking hebben omdat men de HEERE als de Bewerker daarvan zal eren en danken.

Weten waar en Wie de HEERE is | vers 27

27 Dan zult u weten dat Ik te midden van Israël ben,
[dat] Ik, de HEERE, uw God ben, en niemand anders:
Mijn volk zal voor eeuwig niet beschaamd worden!

Het *“weten”* van dit vers is een weten door ervaring. Ze worden gewaar, ze merken op, dat de HEERE in hun midden is. De verhoring van het gebed van vers 17 en het antwoord van de HEERE in de uitredding uit de nood zijn te zien in de hernieuwde relatie van Israël met de HEERE. Als God zegt *“[dat] Ik, de HEERE, uw God ben”*, laat Hij daarmee het exclusieve voorrecht van Israël zien. Hij is de HEERE, hun God geworden omdat Hij hen verlost heeft uit Egypte (Ex 20:2; Dt 5:6).

De toevoeging *“en niemand anders”* (Dt 4:35; Js 45:5) beklemtoont de vorige verklaring. Dat is nodig omdat Israël zich in zijn nood vaak tot andere goden heeft gewend. Daarmee zijn zij echter steeds beschaamd uitgekomen en tot schande gemaakt, iets wat ze met God nooit hebben meegemaakt en

ook tot in eeuwigheid nooit zullen meemaken. Er zal dan geen plaats meer zijn voor de spottende vraag: ‘Waar is hun God?’

Zegen voor het volk | vers 28

28 *Daarna zal het geschieden
dat Ik Mijn Geest zal uitstorten op alle vlees:
uw zonen en uw dochters zullen profeteren,
uw ouderen zullen dromen dromen,
uw jongemannen zullen visioenen zien.*

In de Hebreeuwse Bijbel vormen de verzen 28-32 een apart hoofdstuk (Joël 3). Joël 3 in onze Bijbel is daar Joël 4. Deze indeling in vier hoofdstukken wordt ook in andere vertalingen gehandhaafd.

Tot nu toe is het gegaan om een *stoffelijke* en bovendien *tijdelijke* zegen. Het betreft het herstel van Israël in het genot van de zegen van vroegere dagen. Dit feit is gegrond op genade, een genade die voorkomt dat de zegen weer verloren gaat. Nu gaat de profeet spreken over de *geestelijke* zegeningen die de Messias, de Christus, Zijn volk zal brengen. Hierin zullen alle volken delen die Hem hebben aangenomen. God zal namelijk vanuit de hemel Zijn Geest uitstorten “op alle vlees”.

“Uitstorten” wijst op de overvloedig rijke mate waarmee de Geest wordt geschonken (Js 32:15a). Dit zal “daarna” gebeuren, dat is na de verdelging van de Assyriërs. De vernietiging van de laatste vijandelijke machten van Israël en de uitstorting van de Geest zijn de laatste gebeurtenissen die worden vermeld (Ez 39:29), voordat de profeet Ezechiël de tempel en het land tijdens het vreedrijk beschrijft (Ezechiël 40-48).

Totdat over ons uitgegoten wordt de Geest uit de hoogte. (Js 32:15a)

Ik zal Mijn aangezicht niet meer voor hen verbergen, wanneer Ik Mijn Geest over het huis van Israël heb uitgestort, spreekt de Heere HEERE. (Ez 39:29)

Petrus haalt deze verzen uit Joël 2 in *Handelingen 2* aan zonder te zeggen dat het de vervulling is van deze profetie (Jl 2:28-32; Hd 2:16-21). Dat is ook niet zo. Hij verwijst naar Joël 2 omdat wat op de Pinksterdag gebeurt hetzelfde karakter heeft als wat Joël aankondigt. De uitstorting van de Heilige Geest op de Pinksterdag is iets wat *doet denken* aan wat Joël heeft gezegd.

We kunnen zeggen dat wat op de Pinksterdag gebeurt, een *voor*vervulling van de profetie is, niet de vervulling zelf. De vervulling van wat Joël zegt, zal plaatsvinden nadat voldaan is aan wat hij in de voorgaande verzen heeft geprofeteerd. Het woord "*daarna*", waarmee *vers 28* begint, laat zien dat er een chronologisch verband is met de voorgaande verzen.

Het hoofddoel van Petrus om dit vers uit *Joël* aan te halen is om de Joden duidelijk te maken dat dit wonderlijke dat zo plotseling in hun midden plaatsvindt, volledig bevestigd wordt door wat Joël over de uitstorting van de Geest gezegd heeft. Maar de uitstorting die in Petrus' dagen plaatsvindt, is niet de volle vervulling van de gebeurtenis die door Joël is aangekondigd.

De Heilige Geest komt op de dag van het Pinksterfeest op aarde. Door Zijn komst ontstaat de gemeente die Hij verder zal vormen. Die uitstorting vindt plaats om een volk voor de *hemel* te vormen. Daarvoor is Hij nog steeds op aarde. Waar Joël over schrijft, kan pas plaatsvinden als de vijanden van Israël verslagen zijn en het volk zelf in zijn land woont.

"*Alle vlees*" betekent niet 'alle dan levende mensen'. Het geeft aan dat het uitstorten van de Heilige Geest niet een gebeurtenis is die beperkt is tot de Joden. Ook dat maakt de Pinksterdag duidelijk. Het is niet zo, dat God alle bekeerden de Joodse taal laat spreken, maar Hij laat de Joden de talen spreken van de volksgenoten die onder de heidenen verstrooid zijn. Dit is een bijzonder getuigenis van de genade die uitgaat naar de heidenen. De heidenen worden niet ingevoegd in het Joodse volk, maar zij krijgen als heidenen deel aan de zegen van de Heilige Geest.

Al de verschillende talen zijn het gevolg van het oordeel van God over de mensen vanwege hun hoogmoedige plan om een eigen eenheid te vormen door het bouwen van de toren van Babel (*Gn 11:1-9*). Maar nu gaat de genade van God ook uit naar hen en heft Hij het oordeel van de spraakverwarring op door het wonder van het spreken in talen. De taal vormt geen barrière meer.

De werking van de Geest Die is uitgestort, uit zich in het profeteren. Op de Pinksterdag blijkt dat in het spreken in talen "*over de grote daden van God*" (*Hd 2:11*). Het lijkt erop dat het spreken in talen hier een vorm van profeteren is, want door dit spreken en door de uitleg die door Petrus wordt

gegeven, worden mensen in het hart getroffen en velen bekeren zich (*Hd* 2:37,41).

De Geest als gave is in het Oude Testament alleen voorbehouden aan personen met een speciale plaats in Gods volk zoals koningen en profeten. Dat het hele volk zal profeteren, is bij een wens gebleven die door Mozes is uitgesproken (*Nm* 11:29). Deze wens van Mozes is bij Joël een belofte van de HEERE geworden. Zonen en dochters zullen profeteren. Hiervoor is wel een door de Geest bezielde leven nodig. Alleen daardoor is men ontvankelijk voor Goddelijke openbaringen. Dat zal het geval zijn bij allen die het vreedrijk zullen binnengaan. Profeteren is het spreken uit de tegenwoordigheid van God met kennis van Zijn wil. God zal aan de ouderen Zijn wil door dromen bekendmaken en aan jongemannen door visioenen.

Het verschil tussen ‘dromen’ en ‘visioenen’ is dat bij dromen dingen gezien worden in de slaap, terwijl dat bij visioenen niet het geval hoeft te zijn. Bij visioenen gaat het ook meer om wat gezien wordt, de verschijning. We vinden vaker in de Schrift dat God Zijn wil bekendmaakt door dromen (*Jb* 33:14-18; *Gn* 20:3,6; *Mt* 1:20; 2:12-22) en visioenen (*Gn* 15:1; 46:2; *1Sm* 3:1,15). Het verband tussen profeteren en dromen en visioenen komt duidelijk naar voren in wat de HEERE tegen Aäron en Mirjam zegt, nadat zij tegen Mozes hebben gesproken: “*Luister toch naar Mijn woorden! Als [iemand] onder u een profeet is, maak Ik, de HEERE Mij door een visioen aan hem bekend, spreek Ik met Hem door een droom*” (*Nm* 12:6).

De Geest op allen | vers 29

29 *Ja, zelfs op de dienaren en op de dienaressen
zal Ik in die dagen Mijn Geest uitstorten.*

Zoals al is opgemerkt, zien we in het Oude Testament de Geest niet algemeen gebruikmaken van ieder lid van het volk. Hij verricht Zijn werk vooral door koningen, priesters en profeten. In de toekomst zal dat anders zijn. Dan ontvangen alle lagen van het volk, zelfs dienaren en dienaressen deze gave. Er zal geen onderscheid zijn naar geslacht, leeftijd of maatschappelijke status. De ouderen, bij wie de kracht afneemt of zelfs weg is, zullen evenals de jongeren, die nog weinig of geen ervaring hebben in de dingen van God, van Hem openbaringen krijgen in dromen en visioenen.

Wondertekenen | verzen 30-31

30 Ik zal wondertekenen geven aan de hemel en op de aarde:
bloed en vuur en rookzuilen.

31 De zon zal veranderd worden in duisternis
en de maan in bloed,
voor die dag van de HEERE komt,
die grote en ontzagwekkende.

In de letterlijke zin zal de Geest uiteindelijk worden uitgestort op alle vlees op het moment dat de Assyriërs en alle vijanden zijn verslagen en de HEERE Zijn volk weer in Zijn land heeft geplaatst. De tekenen waarvan in dit vers sprake is, zullen aan die gebeurtenis voorafgaan. Hoewel Petrus deze verzen in *Handelingen 2* wel citeert, volgen deze tekenen niet direct op de uitstorting van de Geest. Dat komt omdat Israël als natie zich niet heeft bekeerd, maar nog ongehoorzaam was (en nog steeds is).

Als ze zich hadden bekeerd, zou “die dag van de HEERE ... die grote en ontzagwekkende” onmiddellijk zijn aangebroken. De HEERE zou de vijanden zowel binnen Israël als daarbuiten ten gunste van Zijn volk hebben geoordeeld. Zijn optreden zou gepaard zijn gegaan met de verschijnselen die hier worden genoemd. Nu moet die dag nog komen. Daarom zijn ook die verschijnselen nog toekomst. Ze zullen zeker plaatsvinden en wel nadat de gemeente is opgenomen (*Op 6:12-17*).

Onder het in *Openbaring 6* genoemde zesde zegel vinden oordelen plaats die sterk overeenkomen met wat Joël zegt. Alle oordelen die vanaf *Openbaring 6* plaatsvinden, vallen onder de “dag van de HEERE ... die grote en ontzagwekkende”. Zij banen de weg voor de wederkomst van Christus naar de aarde om Zijn rijk van vrede en gerechtigheid te vestigen.

Ontkoming | vers 32

32 Het zal geschieden dat ieder die de Naam van de HEERE zal aanroepen,
behouden zal worden.

Want op de berg Sion en in Jeruzalem zal ontkoming zijn,
zoals de HEERE gezegd heeft,
namelijk bij hen die ontkomen zijn,
die de HEERE roepen zal.

In die tijd van grote nood, waarin plaatsvindt wat in de *verzen 30-31* vermeld staat, is de redding voor iedereen die zijn hopeloze situatie inziet alleen mogelijk door het aanroepen van de Naam van de HEERE. Wie in vertrouwend geloof tot Hem nadert, komt niet om, maar wordt behouden. In *Romeinen 10* wordt dit vers aangehaald en van algemene toepassing verklaard voor de verkondiging van het evangelie (*Rm 10:13*). Er wordt met betrekking tot het evangelie geen onderscheid gemaakt in oordeel en ook geen onderscheid in het aanbieden van de behoudenis. Het is voor iedereen beschikbaar. Door alle eeuwen heen is de behoudenis alleen te vinden in het geloof in de Heer Jezus. Hij is de HEERE.

Hier in *Joël* wordt de behoudenis ook nog verbonden aan Jeruzalem en Sion, want dat is de plaats van waaruit de Heer Jezus zal regeren (*vgl. Ob 1:17*). Daar woont Hij; bij Hem is ieder veilig. Allen die door de HEERE worden geroepen, zullen daarheen gaan. Hier vinden we het overblijfsel dat behouden wordt. Een overblijfsel is "*naar [de] verkiezing van [de] genade*" (*Rm 11:5; 9:27*). Beide zijden zijn waar en noodzakelijk. Aan de ene kant klinkt de oproep om de Naam van de HEERE aan te roepen om behouden te worden. Aan de andere kant worden alleen zij behouden die door de HEERE worden geroepen.

Zo is het ook vandaag. God beveelt de mensen "*dat zij zich allen overal moeten bekeren*" (*Hd 17:30*). Dit bevel moet niet worden ontkracht door te zeggen dat je je niet kunt bekeren, maar dat God dit moet doen en dat het alleen gebeurt als je uitverkoren bent. Dan schuif je zomaar het Woord van God aan de kant en maak je elke prediking van het evangelie tot een nutteloze bezigheid. Tevens wordt God tot een leugenaar verklaard. Hij is dan immers iemand Die dingen zegt die niet waar zijn. Hij vraagt iets van de mens wat deze niet kan. Maar zo is God niet! Als Hij iets van de mens vraagt, geeft Hij ook de kracht om het te doen. Zo is God! Tegelijk is het ook zo dat iemand die zich bekeerd heeft, dit alleen maar kan zeggen omdat hij uitverkoren is.

Je kunt het vergelijken met een uitnodiging die boven de deur van een huis staat. Er staat dat iedereen mag binnenkomen en dan iets krijgt. Wie dat ook werkelijk doet, leest boven de deur aan de binnenkant: uitverkoren. God weet wie daadwerkelijk Zijn uitnodiging zullen aannemen om behouden te worden. Maar nooit mogen deze twee kanten van de waarheid

tegen elkaar worden uitgespeeld. Het evangelie moet zonder onderscheid aan alle mensen worden gepredikt, terwijl de uitverkiezing een waarheid is die alle gelovigen met grote dankbaarheid mogen omhelzen.

Joël 3

Inleiding

Dit hoofdstuk geeft een compleet beeld van de gebeurtenissen in de laatste dagen. Eerst gaat de HEERE Zijn volk bevrijden van hun vijanden. Alleen zoals God dat kan, zal Hij de vijanden bij elkaar brengen en gezamenlijk voor Zijn rechterstoel laten verschijnen. Hij zal ervoor zorgen dat elke misdaad door Israëls vijanden aan Zijn volk begaan, rechtvaardige vergelding zal krijgen (*verzen 1-16a*).

Terwijl de vijanden geoordeeld worden, zal de HEERE voor Zijn volk een schuilplaats zijn. Het zal veilig bij Hem wonen (*verzen 16b-17*). Na de strafuitoefening voor de volken komt er voor Israël een tijd van overvloedige zegen (*verzen 18-20*). Het centrum van waaruit alle zegen komt, is de HEERE Die op Sion zal blijven wonen (*vers 21*). Daarmee is tevens gewaarborgd dat de zegen zal voortduren.

Een keer in het lot van Juda en Jeruzalem | vers 1

1 *Want zie, in die dagen en in die tijd,
als Ik een omkeer zal brengen in de gevangenschap van Juda en
Jeruzalem,*

Juda en Jeruzalem zijn door de eeuwen heen vertrappt, verkwanseld, uitgemeurd. Keer op keer hebben steeds andere volken er bezit van genomen. Sinds 14 mei 1948 is er wel een eigen staat Israël ontstaan, maar de druk van de volken is groot en hun afhankelijkheid van de Verenigde Staten ook. Het is nog geen volk dat het van de HEERE verwacht. Het steunt nog op eigen kracht en de kracht van zijn bondgenoten.

Dit handelen naar eigen inzicht en de opgevoerde druk zullen erop uitlopen dat ze de antichrist zullen aannemen, die in zijn eigen naam komt en zich aandient als Messias (*Jh 5:43b*). Op hem zullen ze hun hoop vestigen. De bevrijding wordt van hem verwacht. Dat zal echter tevergeefs zijn. De volken zullen naar Jeruzalem optrekken en de stad belegeren. De situatie wordt totaal hopeloos, zeker voor de getrouwen. De getrouwen zullen in die "tijd van benauwdheid voor Jakob" (*Jr 30:7*) bedreigd worden

*... ; als een ander komt in zijn
eigen naam, die zult u aannemen.
(Jh 5:43b)*

door vijanden van buitenaf en ook door hun afvallige volksgenoten die de antichrist achternagaan.

Maar dan komt de Heer Jezus van de hemel om hen te bevrijden. Met Zijn verschijning is het definitieve keerpunt in de geschiedenis van Juda en Jeruzalem aangebroken. De keer in het lot van Juda en Jeruzalem wordt gebracht als de nood het hoogst is. Daarna breekt direct de tijd van vrede en zegen aan. De volgende verzen laten zien wat de HEERE allemaal gaat doen om die tijd te laten aanbreken.

De “gevangenschap” van Juda en Jeruzalem en de verstrooiing van de tien stammen duurt nog steeds voort. Met de gevangenschap van Juda en Jeruzalem wordt bedoeld dat zij, hoewel er wel een eigen staat is, toch niet echt vrij zijn. Ze zijn met handen en voeten gebonden aan de steun van de Verenigde Staten, en ook goede betrekkingen met de Europese Unie zijn van wezenlijk belang. Hoewel hier niet over het Israël van de tien stammen wordt gesproken, zullen ook zij delen in de resultaten van het handelen van de Heer Jezus. Ook zij zullen in het land worden teruggebracht.

God oordeelt de volken | vers 2

2 zal Ik alle heidenvolken bijeenbrengen
en hen doen afdalen naar het dal van Josafat.
Daar zal Ik met hen een rechtszaak voeren,
vanwege Mijn volk en Mijn eigendom Israël,
dat zij onder de heidenvolken verstrooid hebben.
Mijn land hebben zij verdeeld.

In Joël 2 is de pleitgrond voor Israël om de HEERE te vragen Zijn volk te sparen wat de heidenen zullen zeggen als Hij hen aan smaad overgeeft (Jl 2:17). Ze gebruiken daar de woorden “Uw volk” en “Uw erfelijk bezit”. Hier neemt de HEERE als het ware die woorden over en spreekt Hij van “Mijn volk” en “Mijn eigendom”. Wat de volken met Gods volk en erfdeel hebben gedaan, vormt hier de aanklacht tegen hen.

Het verstrooien van Gods volk en het verdelen van Gods land is een aantasten van het bezit van God. De volken die zich aan Zijn volk en Zijn erfdeel vergrepen hebben, worden door de HEERE verzameld. Hij zal hun laten zien dat Hij al het onrecht dat Zijn volk en Zijn erfdeel is aangedaan,

niet is vergeten. De volken zullen worden vergolden naar wat ze Gods volk hebben aangedaan. Dat zien we ook in *Mattheüs 25* waar het criterium bij het oordeel ook is de houding die men heeft aangenomen tegenover de broeders van de Heer (*Mt 25:40,45*).

De procesvoering vindt plaats in het dal van Josafat. Hoe God de volken daar zal krijgen, staat beschreven in de *verzen 9-12*. Josafat betekent 'Jahweh oordeelt' of 'de scepter van Jahweh', of 'Jahweh spreekt recht' of 'Jahweh is Rechter'. In het dal met die naam treedt Hij in een rechtsgeding met de volken over Zijn volk dat door hen is verstrooid en over Zijn land dat zij hebben verdeeld.

Waar het dal van Josafat ligt, is niet bekend. Het is niet waarschijnlijk dat dit het dal Beracha is, waar koning Josafat de vijand heeft verslagen (*2Kr 20:25-26*). Dat ligt niet in de buurt van Jeruzalem. Omdat het eindgericht in de buurt van Jeruzalem zal zijn, moet dit dal ergens bij Jeruzalem liggen. Gedacht is wel aan het Kidrondal, dat tussen Jeruzalem en de Olijfberg ligt. Dat is wel smal, maar mogelijk zal het door het splijten van de Olijfberg (*Zc 14:4*) verbreed worden. Een dal is vaker de plaats waar het gericht plaatsvindt (*Js 22:1,5; Ez 39:11*).

Mensen als koopwaar | *vers 3*

3 *Zij hebben het lot geworpen over Mijn volk.
Zij gaven een jongen voor een hoer;
zij verkochten een meisje voor wijn, zodat zij konden drinken.*

Hier zien we nog een aanklacht. De volken hebben de Judeeërs die bij de bezetting van Jeruzalem krijgsgevangen zijn gemaakt, door middel van het lot onder zich verdeeld en hen als koopwaar verkwanseld (*vgl. Ri 5:30; Ob 1:11; Es 3:7*). De volken hebben Israël op deze wijze met ontstellende minachting voor de menselijke waardigheid behandeld. Ze hebben hun 'slaven' niet verkocht om er rijker door te worden, niet om er nut van te hebben, maar enkel en alleen om aan hun vleselijke begeerten te voldoen.

De vijanden van Israël hebben van de vreemde overheersing geprofiteerd door zich de rijkdommen en het land van Israël toe te eigenen. En de veroveraars hebben de inwoners uitgeleverd aan de vijanden om hun laagste hartstochten te kunnen botvieren. Ze hebben genomen wat van God is om

zich te kunnen uitleven. Ze hebben de diensten van een hoer met een Joods jongetje betaald.

Wat Joël hier beschrijft, heeft in de loop van de geschiedenis regelmatig plaatsgevonden, onder andere na de verwoesting van Jeruzalem door Titus in het jaar 70. Bijna anderhalf miljoen inwoners van Jeruzalem en het gebied eromheen zijn omgekomen in die vreselijke strijd. Meer dan honderdduizend Joden zijn gevangengenomen.

De Joodse geschiedschrijver Flavius Josephus beschrijft dat Titus als volgt met deze Joden heeft gehandeld: ‘Allen die jonger waren dan 17 jaar, werden publiekelijk verkocht; van de overblijvenden werden sommigen direct gedood, sommigen naar de Egyptische mijnen gestuurd om daar te werken (wat erger was dan de dood), sommigen werden achtergehouden om als een publieke attractie in de voornaamste steden met wilde dieren te vechten; alleen de grootsten en mooisten werden gespaard om mee te gaan in de triomftocht naar Rome.’

Zo was het toen. Joden werden verkocht voor een beetje gerst. Zo werden duizenden van de hand gedaan. En zo is de geschiedenis van dit volk de eeuwen door geweest. Nog niet zo lang geleden zijn ze massaal als beesten uit alle delen van Europa naar concentratiekampen vervoerd om daar vergast te worden. En de geschiedenis is nog niet ten einde. De *“tijd van benauwdheid voor Jakob”* (Jr 30:7) moet nog komen, een tijd die er niet geweest is van het begin van de wereld tot dan toe (Mt 24:21). Maar ook komt de dag dat de HEERE al het kwaad zal wreken dat Zijn volk is aangedaan.

Israël, Gods oogappel | vers 4

4 En ook,
wat wilt u van Mij, Tyrus en Sidon,
en alle gebieden van Filistea?
Wilt u Mij [Mijn] handelwijze vergelden?
Als u Mij dat wilt aandoen,
zal Ik snel en onmiddellijk
uw vergelding op uw hoofd doen terugkeren,

De buurvolen van Israël – Tyrus, Sidon en Filistea – zijn de eersten die worden genoemd. Deze handelaars krijgen de vraag te horen: *“Wat wilt u*

van Mij?" Mogelijk is een betere vertaling: 'Wat hebt u Mij gedaan?' Zo komt duidelijker het ter verantwoording roepen van deze volken naar voren voor wat ze de HEERE hebben aangedaan door zo met Israël te handelen. Het is een vraag die vanuit de hemel als een bom op de uitbuiters van Israël valt. Daaruit wordt duidelijk hoezeer de HEERE Zich vereenzelvigd met Zijn volk. Wat hun is aangedaan, is Hem aangedaan. Zo spreekt ook Zacharia erover (Zc 2:8b). Hier zien we van hoe grote betekenis dit voor de HEERE is.

...
want wie u aanraakt,
raakt Zijn oogappel aan. (Zc 2:8b)

Toen Paulus nog Saulus heette, kwam tot hem ook de vraag uit de hemel: "Saul, Saul, waarom vervolgt je Mij?" (Hd 9:4). En waarmee was hij bezig? Met het vervolgen van de gemeente. Ook daar is die vereenzelviging van de Heer in de hemel met Zijn volk op aarde. Er is altijd een verbinding geweest tussen de Heer in de hemel en Zijn volk op aarde. Dat is zo in het Oude Testament waar het gaat om de verbinding tussen de HEERE in de hemel en Israël als Zijn verbondsvolk op aarde. Dat is ook zo in het Nieuwe Testament waar het gaat om de verbinding tussen de Heer Jezus als Hoofd in de hemel en de gemeente als Zijn lichaam op aarde.

Als de volken dan Gods oogappel, Israël, en daarmee God Zelf willen aanvallen, zullen ze daarvoor de rechte vergelding ontvangen. Het aan Israël gedane kwaad zal op hun eigen hoofd terechtkomen. Wat de volken ten opzichte van Israël laten zien, is eigenlijk de aloude haat van de satan tegen God. De satan wil altijd verderven wat van God is en hij wil voorkomen dat Gods plannen worden uitgevoerd.

Zijn grootste haat geldt Christus. De satan heeft altijd willen voorkomen dat Hij geboren zou worden. De geschiedenis van het boek *Esther* is daarvan een sprekend voorbeeld. In dat boek komen we Haman tegen, de Jodenhater, die erop uit is alle Joden om te brengen, het ras uit te roeien. Haman is bij uitstek een type, een voorbeeld, van de satan en zijn bedoeelingen.

De HEERE beroofd | vers 5

5 omdat u Mijn zilver en Mijn goud hebt weggenomen,
het beste van Mijn kostbaarheden naar uw tempels hebt gebracht.

Dat wegnemen hoeft niet alleen te slaan op zilver en goud en kostbaarheden uit de tempel, maar kan ook het privébezit betreffen, de kostbare bezittingen van de Judeeërs. Alle bezittingen van de Judeeërs vallen evengoed als het land onder het eigendomsrecht van de HEERE (Hg 2:9). Daarmee is alles wat hun ontnomen is, aan de HEERE ontnomen. Het onrecht treft Hem persoonlijk.

Van Mij is het zilver en van Mij is het goud, spreekt de HEERE van de legermachten. (Hg 2:9)

Ver van hun gebied | vers 6

6 *U hebt de Judeeërs en de inwoners van Jeruzalem aan de Grieken verkocht, om hen ver weg te voeren uit hun [eigen] gebied.*

Wat Tyrus en Sidon het volk hebben aangedaan, geldt nog steeds. Van hen is bekend dat zij overzeese handelsbetrekkingen hadden met de Grieken. Van hen wordt gezegd dat zij met de Grieken in mensen hebben gehandeld (Ez 27:13). Door zo met Gods volk te handelen hebben ze niet alleen koopwaar van hen gemaakt. Dat is al erg genoeg. Maar door hen zo ver weg te transporteren hebben ze hen ook gemaakt tot ontheemde, godsdienstig en maatschappelijk wortelde mensen voor wie het praktisch onmogelijk is naar hun vaderland terug te keren.

Javan, Tubal en Mesech, die waren uw handelaars. Zij leverden u slaven en koperen voorwerpen als handelswaar. (Ez 27:13)

God ziet de Zijnen overal | vers 7

7 *Zie, Ik wek hen op uit de plaats waarheen u hen verkocht hebt. Ik zal uw vergelding op uw hoofd doen terugkeren.*

Hoe ver de slavenhandelaars hen ook hebben weggevoerd, de HEERE heeft hen niet uit het oog verloren. Hij zal hen terugbrengen. Dit is voor al de verstrooiden een grote bemoediging. Waar ze zich ook bevinden, de HEERE ziet hen. Dit geldt ook voor vandaag. Hoe eenzaam een kind van God zich ook kan voelen, de Heer weet waar hij of zij is en Hij is bij hem of haar. Hij bereikt Zijn doel met elk leven dat ernaar hunkert te beantwoorden aan het doel dat God met dat leven heeft.

Hoe Hij de verstrooiden zal terugbrengen vanuit de plaatsen waarheen ze verkocht zijn, staat er hier niet bij. Maar Zijn toezegging is voldoende. Hij verliest niet alleen de Zijnen niet uit het oog, Hij verliest ook de vijanden van Zijn volk – en die daarom ook Zijn vijanden zijn – niet uit het oog. Hij zal hen, hoe dan ook, de vergelding geven die hun toekomt voor de mishandeling van Zijn volk (*vgl. Ri 1:7*).

De HEERE oefent door Juda gericht | *vers 8*

8 *Ik zal uw zonen en uw dochters verkopen
in de hand van de Judeeërs.
Zij zullen hen aan de inwoners van Sjeba verkopen,
aan een volk ver weg,
want de HEERE heeft [het] gesproken.*

De HEERE zal de vijandige volken overleveren in de hand van Zijn volk. Door Zijn volk zal Hij hetzelfde kwaad dat Zijn volk is aangedaan, als een oordeel doen neerkomen op die volken. Hierdoor zullen ze zelf aan den lijve ervaren wat ze anderen hebben aangedaan. Dat God uiteindelijk Zijn volk, dat wil zeggen het overblijfsel dat in de Messias gelooft, zal gebruiken om hun vroegere vijanden te tuchtigen, vinden we op meer plaatsen in de Schrift (*Ob 1:18; Mi 4:13; Zc 12:5-6; Ps 149:6-9; Es 9:1*). Zo wordt duidelijk, hoe nauw de HEERE Zich aan Zijn volk verbonden weet.

Verklaar de oorlog! | *vers 9*

9 *Roep dit uit onder de heidenvolken:
Verklaar de oorlog!
Wek de helden op!
Laten zij aantreden en oprukken,
alle strijdbare mannen!*

De heidenvolken worden opgeroepen om zich op de oorlog voor te bereiden, want de oorlog wordt verklaard. Nog eenmaal mobiliseert de HEERE de heidenvolken. Zij mogen nog één keer hun haat tegen Jeruzalem uitleven. Dat is althans wat de volken bij deze oproep voelen. Vroeger heeft de HEERE dat gedaan om Zijn volk te tuchtigen als ze van Hem waren afgeweken. Maar nu roept Hij de volken op met als doel hen zelf te oordelen.

Zo is de oproep ten oorlog in werkelijkheid een oproep die tot hun eigen ondergang voert.

Daarom heeft de oproep iets van heimelijke ironie. Deze keer zullen de volken met hun grote aantal en brute kracht immers slechts dienen om Gods triomf nog glansrijker te doen uitkomen. Zijn triomf zal schitteren

als zij vlak voor Jeruzalem te gronde zullen gaan (Mi 4:11-13).

Hetzelfde zien we in Ezechiël 38-39 waar de volken zich opmaken om tegen de HEERE ten strijde te trekken zonder dat ze in de gaten hebben dat de HEERE hen achter

*Nu verzamelen zich tegen u
vele heidenvolken.*

*Zij zeggen: Laat haar ontheiligd worden,
en laten onze ogen Sion aanschouwen.*

Zij echter kennen

de gedachten van de HEERE niet.

Zij begrijpen Zijn raadsbesluit niet:

dat Hij hen bijeengebracht heeft als graanschoven op de dorsvloer.

Sta op en dors, dochter van Sion,

*want Ik zal uw hoorn van ijzer maken
en uw hoeven van brons.*

U zult vele volken verpletteren

*en Ik zal hun winstbejag met de ban slaan: [het is] voor de HEERE,
hun vermogen is voor de Heere van heel de aarde.*

(Mi 4:11-13)

Zich aan trekt (Ez 38:4a). Hij doet dat zoals een boer een stier in bedwang houdt en meevoert aan een ring door zijn neus.

*Ik zal u omkeren, Ik zal haken in uw
kaken slaan en Ik zal [u] doen uittrekken: ... (Ez 38:4a)*

Alles gebruikt voor de oorlog | vers 10

*10 Smeed uw ploegscharen tot zwaarden
en uw snoeimessen tot speren.*

Laat de zwakke zeggen:

Ik ben een held.

De volken worden opgeroepen tot een totale oorlog. Er mag niets anders meer belangrijk zijn. Het gewone werk wordt neergelegd en de gereedschappen die ze daarbij gebruiken, moeten worden omgebouwd tot oorlogstuig (vgl. Js 2:4; Mi 4:3). We kunnen dit vergelijken met wat in de Tweede Wereldoorlog (1939-1945) gebeurde. Toen moesten ook gebruiksvoorwerpen van verschillende metalen, vooral koper, worden ingeleverd voor de fabricage van munitie en ander oorlogstuig.

In de eindstrijd om Jeruzalem zullen alle beschikbare tijd en materiaal worden gebruikt om de stad de definitieve slag toe te brengen. Ook het

moreel wordt flink opgevijseld. Iedereen krijgt ingepeperd dat hij een man van staal is, een held, die in staat is mee te vechten voor een zekere overwinning. Zelfs de zwakkeling, die zich gewoonlijk aan de strijd onttrekt, moet zich door het enthousiasme van de oorlogspsychose laten meeslepen. Hij zal zich vermannen en zeggen: 'Ik ben een held', en vervolgens ook aan de oorlog deelnemen.

Gods helden | vers 11

11 *Snel te hulp en kom,
alle heidenvolken van rondom,
verzamel u!
HEERE, laat Uw helden daarheen afdalen!*

Dit vers bevat twee oproepen die aan twee verschillende adressen worden gericht. Het eerste deel van het vers is nog een extra aansporing tot de volken om zich gereed te maken en te komen op de plaats waar God hen hebben wil. Volgens de *verzen 2,12* is dat in het dal van Josafat.

Het tweede deel van het vers lijkt een roep van de profeet tot God te zijn. Als de profeet in de geest zo de vijanden vlak voor Jeruzalem verzameld ziet, roept hij het uit tot de HEERE dat nu het ogenblik gekomen is om met Zijn helden die hele menigte van vijanden te verdelgen. God heeft immers ook Zijn helden, Zijn sterke mannen? Hij kan die zo doen neerdalen. Met "Uw helden" worden engelen bedoeld. Dat ze "afdalen", wil zeggen dat ze uit de hemel komen. Engelen worden "sterke helden" genoemd (*Ps 103:20*).

De HEERE als Rechter | vers 12

12 *Laten de heidenvolken opgewekt worden en oprukken
naar het dal van Josafat,
want daar zal Ik zitten om te berechten
alle heidenvolken van rondom!*

Gezien de inhoud van de vorige verzen zouden we verwachten dat nu de strijd losbrandt. Maar niets is minder waar. Plotseling gaat het beeld terug naar dat van een rechtsproces, zoals is aangekondigd in *vers 2*. Dáár is de HEERE meer de Aanklager, terwijl hier, te midden van alle woelingen van de volken, het beeld opdoemt van de majesteitelijke rust van de rechter-

stoel waarop de HEERE zit. In hun opmars lopen de verzamelde heiden-
volken de Rechter zo in de armen. Zijn vonnis luidt wat we lezen in *vers 13*.

De wijnoogst | *vers 13*

13 *Sla de sikkel erin,
want de oogst is rijp.
Kom [en] daal af,
want de wijnpers is vol.
De perskuipen stromen over,
want hun kwaad is groot.*

Hoe groot de hoogmoed van de zich sterk wanende volken ook mag zijn, uiteindelijk is daar toch het oordeel van God. De sikkel van God zal de aarde maaien. Het beeld dat we hier waarnemen, doet denken aan de tarweoogst en de wijnoogst waarover we lezen in *Openbaring 14 (Op 14:14-20)*. Er is, ook in geestelijk opzicht, een onderscheid tussen die twee. De tarweoogst betekent vooral oordeel waarbij de goeden van de kwaden worden gescheiden. De wijnoogst is de uitoefening van wraak. Om het tweede, de wijnoogst, gaat het hier.

De beschrijving *“en de wijnpersbak werd buiten de stad getreden” (Op 14:20)* sluit aan op wat Joël zegt. *“De stad”* is de stad Jeruzalem. Bij de oogst worden engelen ingeschakeld (*Mt 13:41*). Zoals het rijpe koren wordt afgesneden door de zeis van de maaiers en de druiven worden getreden door de voeten in de wijnpersbak, zo zullen de volken worden verdelgd door de helden van God.

De Zoon des mensen zal Zijn engelen uitzenden en zij zullen uit Zijn koninkrijk verzamelen alle aanleidingen tot vallen en hen die de wetteloosheid doen, ... (Mt 13:41)

Het dal van de dorsslede | *vers 14*

14 *Menigten, menigten
in het dal van de dorsslede,
want de dag van de HEERE is nabij
in het dal van de dorsslede.*

“Het dal van de dorsslede” kan ook vertaald als *“het dal van de beslissing”*. ‘Het dal van de dorsslede’ houdt een verwijzing in naar het onderscheid

dat er is tussen kaf en koren, tussen kwaden en goeden. Omdat het oordeel meer de wraak over de volken inhoudt die Israël hebben uitgebuit, gaat de voorkeur uit naar de vertaling “*het dal van de beslissing*” omdat daar het onherroepelijke vonnis, dat is de verdelging van de volken, zal worden voltrokken. Daarmee is de dag van de HEERE gekomen. Die dag houdt geen onheil in voor Zijn volk, maar geeft bevrijding van de vijanden en de zegen van de HEERE.

Verdonkerd en verbleekt | vers 15

15 *Zon en maan worden in het zwart gehuld
en de sterren hebben hun schijnsel ingetrokken.*

Het licht van zon en maan wordt zwart en de schittering van de sterren verbleekt bij de taferelen die zich, als gevolg van het aanbreken van de dag van de HEERE, op aarde afspelen. Het is ook mogelijk te denken aan een symbolische betekenis. De hemellichamen worden bij de schepping genoemd als lich- En God maakte de twee grote lichten: het grote licht om de dag te beheersen en het kleine licht om de nacht te beheersen; [en] ook de sterren. (Gn 1:16) ten die heerschappij uitoefenen (Gn 1:16). We kunnen dan zon, maan en sterren zien als beelden van machtige heersers.

Als de dag van de HEERE is aangebroken, zullen die heersers niet meer regeren als een ‘door God ingestelde overheid’, zoals dat nu nog wel het geval is (Rm 13:1-7). Ze werpen elke erkenning van God van zich af om zich in opstand tegen Hem te verenigen (Ps 2:1-3). Verduisterd en verblind als ze zijn, komen ze in opstand en zullen in het dal van de beslissing omkomen. Van hun glans en uitstraling, waardoor zij talloze menigten voor hun doel hebben gewonnen, is niets over.

De HEERE spreekt en beschermt | vers 16

16 *De HEERE zal vanaf Sion brullen [als een leeuw],
vanuit Jeruzalem zal Hij Zijn stem laten klinken,
zodat hemel en aarde zullen beven.
Maar de HEERE is een toevlucht voor Zijn volk
en een vesting voor de Israëlieten.*

De HEERE verheft Zijn machtige stem zoals een leeuw brult in het woud. Hij doet Zijn donder rollen als Hij opstaat om tussenbeide te komen. Als bij het verheffen van Zijn stem hemel en aarde al beven, wat zal dan het effect zijn op de verzamelde volken, die door Hem worden geacht “als een druppel aan een emmer, als een stofje op een weegschaal” (Jz 40:15)? Zullen ze niet volledig ineenschrompelen? De ontgoocheling moet groot zijn.

Daar staan ze, voor de poorten van Jeruzalem, klaar om de stad in te nemen. Dan worden ze vanuit de stad toegesproken. Niet met een bevende stem, een stem die verklaart dat de stad zich overgeeft. De stem die ze horen, doet horen en zien vergaan. De HEERE is in Sion* en ook zij die zijn ontkomen zijn daar (Jl 2:32). De stad biedt bescherming omdat het de woonplaats van God is. Wie bij Hem woont, woont in een onneembare vesting en kan zich veilig en gerust voelen.

Waar God woont, is het heilig | vers 17

17 Dan zult u weten dat Ik, de HEERE, uw God ben,
Die op Sion, Mijn heilige berg, woont.
Jeruzalem zal een heiligdom zijn
en vreemden zullen er niet meer doorheen trekken.

Overall waar God woont, is het heilig. Sion is een heilige berg en Jeruzalem is een heiligdom omdat Hij heilig is. Als Hij in een braamstruik aan Mozes verschijnt, is de grond heilig (Ex 3:5), en als Hij aan Jozua verschijnt bij Jericho is de grond ook heilig (Jz 5:15). Hij heeft Zijn heiligdom, dat is de tempel in Jeruzalem, moeten verlaten omdat zij Zijn woonplaats totaal ontheiligd hebben (Ez 10:4,18). Als Hij Zich uit Jeruzalem terugtrekt, hebben de vijanden vrij spel (Ez 10:4-22).

De HEERE kan pas weer bij Zijn volk wonen nadat zij van hun zonden gereinigd zijn. Dan zal geen vreemdeling er meer doortrekken om de stad te ontheiligen, precies zoals in het nieuwe Jeruzalem, dat boven is, niets zal binnengaan wat onrein is (Op 21:27). Niemand zal daar zijn dan alleen zij die er het recht toe hebben.

En geenszins zal iets onheiligs binnengaan, noch wie gruwel en leugen doet, behalve zij die geschreven zijn in het boek van het leven van het Lam. (Op 21:27)

* Sion wordt zeven keer genoemd in Joël, telkens in verbinding met uitzicht op bevrijding en zegen (Jl 2:1,15,23,32; 3:16,17,21).

Overvloed | vers 18

18 *Op die dag zal het gebeuren
dat de bergen van jonge wijn zullen druipen,
de heuvels van melk zullen stromen,
en alle waterstromen van Juda
zullen overlopen van water.
Een bron zal uit het huis van de HEERE ontspringen,
die het dal van Sittim zal bevochtigen.*

Vanaf dit vers komt er een weldadige rust in het tot hiertoe onstuimige profetenboek. De strijd is voorbij, het oordeel is voltrokken, rust, vrede en zekerheid zijn gegarandeerd. De uitdrukking “op die dag” staat voor de tijd dat het vrederijk is aangebroken. De overvloed die er aan drinken is – wijn, melk en water –, staat in een groot contrast met de droogte en de gevolgen daarvan die we in Joël 1 zien (Jl 1:5,10).

De profeet beschrijft deze zegeningen van hoog naar laag. Eerst ziet hij de hooggelegen berghellingen met wijnstokken, vervolgens de lagergelegen heuvelen met de melkgevende kudden, en ten slotte het dal van Sittim dat gevuld zal worden met de neerdalende wateren. De overvloed aan wijn is een teken van de overstelpende levensvreugde in het vrederijk (Ps 104:15; Ri 9:13; Pr 9:7; 10:19). Waar de HEERE woont, is een bron van zegen die eerst ontspringt en vervolgens zegen brengt waar hij heen stroomt (Ez 47:1-12; Ps 65:10). De HEERE Zelf is de enige bron van elke zegen.

Bij het zien van dit tafereel worden we herinnerd aan de toestand die er in het paradijs is, voordat de zondeval plaatsvindt. Het vrederijk is in zekere zin een voortzetting van het paradijs. Alleen is het handhaven van het genot ervan niet meer afhankelijk van de eerste mens, de eerste Adam of zijn nageslacht, maar van de tweede Mens, de laatste Adam. Hij bestuurt Zijn rijk op volkomen wijze, zodat er duizend jaar lang zonder onderbreking een situatie van vrede, rust en zegen is.

Misschien kunnen we bij Sittim denken aan Sittim in het land van Moab (Nm 25:1; 33:49). Dat Sittim is de laatste kampplaats van Israël, voordat zij de Jordaan oversteken en het beloofde land binnentrekken. Als het die plaats betreft, kan dat zijn om Gods belofte van een nieuwe tijd van zegen uit te beelden. Gods volk staat dan als het ware opnieuw in Sittim, dat

wil zeggen op de drempel van een nieuwe tocht over de Jordaan en een nieuwe intocht in het land. Die nieuwe intocht geldt dan ook nog letterlijk voor de verstrooiden en verdrevenen (*verzen 2,6*). Het doel van die nieuwe intocht, zowel in letterlijk als in geestelijk opzicht, is Sion, waar de HEERE woont te midden van Zijn volk.

Egypte en Edom | *vers 19*

19 *Egypte zal worden tot een woestenij,
Edom zal worden tot een woeste wildernis
vanwege het geweld tegen de Judeeërs:
in hun land hebben zij onschuldig bloed vergoten.*

Behalve een uitzonderlijke vruchtbaarheid is er ook politieke veiligheid. Het genot van de zegen van *vers 18* is alleen mogelijk als Juda kan leven zonder te worden bedreigd door vijanden. Daarom moeten die worden uitgeschakeld. Egypte en Edom vertegenwoordigen alle vijandige volken, maar dat niet alleen. Het tweede deel van het vers geeft concrete daden aan waaruit de vijandschap van deze volken blijkt. Het zijn daden van geweld waarbij ze onschuldig bloed hebben vergoten.

Egypte is vaak door Israël heengetrokken in de strijd met Assyrië en heeft daar vreselijk huisgehouden. Edom heeft elke kans aangegrepen om het leed te verzwaren dat Israël van vijanden heeft ondervonden. De profet Obadja spreekt er in zijn profetie uitvoerig over wat Edom Gods volk heeft aangedaan.

Het contrast | *vers 20*

20 *Maar Juda zal voor eeuwig blijven,
Jeruzalem van generatie op generatie.*

De verwoesting van Egypte en Edom is geen doel op zichzelf, maar maakt de weg vrij voor het doel dat God met Zijn volk heeft. Als de vijanden eenmaal zijn uitgeschakeld, zullen Juda en Jeruzalem blijven tot in eeuwigheid ofwel tot in verre geslachten. Het is een contrast: Egypte en Edom gaan ten onder, Juda herrijst en blijft voortbestaan in onbedreigde veiligheid.

De HEERE woont eeuwig op Sion | vers 21

21 *Ik zal hun bloed voor onschuldig houden,
[dat] Ik niet voor onschuldig gehouden had.
En de HEERE zal wonen in Sion.*

Door Zijn radicale strafgericht over de vijanden van Juda, die veel bloed van de Judeeërs vergoten hebben, laat de HEERE zien dat het onschuldig bloed is. Daarom hebben zij de strenge straf verdiend, waarmee Hij tot nog toe heeft gewacht, maar die Hij nu toch zal gaan voltrekken. Door de uitoefening van het oordeel over de betrokken volken zal de HEERE de bloedschuld wegnemen die zij op zich hebben geladen, doordat zij Gods volk vervolgd hebben.

Het tweede deel van het vers is een herhaling van de inhoud van vers 17. Deze herhaling legt een grote nadruk op Gods blijvend wonen te midden van Zijn volk, omdat dat alleen waarborg kan zijn voor alle beloofde zegen en ook voor het voortbestaan van Juda.

Het einde van het boek *Joël* doet denken aan het einde van de geschiedenis, het moment dat de tijd overgaat in de eeuwigheid. We lezen daarover in *Openbaring 21* (*Op 21:1-8*). Daar staat ook dat God bij de mensen zal wonen (*Op 21:3*).

Andere publicaties

Op de website www.oudesporen.nl staan onder het menu 'Artikelen' en het submenu 'Auteurs -> Ger de Koning' de volgende commentaren en publicaties:

1. De serie 'Toegelicht en toegepast', een commentaarreeks van de bijbelboeken van het Oude Testament.
2. De 'Zie-serie', een commentaarreeks van de vier Evangelien en *Handelingen*.
3. De 'Rotsvast-serie', een commentaarreeks met een verklaring van de nieuwtestamentische bijbelboeken vanaf de *brief aan de Romeinen* tot en met *Openbaring*. Deze serie heeft tot doel hen die jong zijn in het geloof te helpen bij het lezen en leren begrijpen van Gods Woord.
4. Publicaties over diverse onderwerpen.

Van diverse Nederlandse publicaties zijn vertalingen in andere talen beschikbaar.

Alle commentaren en publicaties zijn vrij te downloaden als pdf bestand en als e-book.

Als er een ISBN wordt vermeld, is de publicatie ook in boekvorm verkrijgbaar. Het boek kan worden besteld door op het betreffende ISBN te klikken. Voor een Nederlandse publicatie verschijnt www.uitgeverijdaniel.nl. Deze publicatie kan ook via de christelijke boekhandel worden besteld. Voor een in het Duits vertaalde publicatie met een ISBN verschijnt de Duitse website www.daniel-verlag.de.

De Nederlandse commentaren staan ook op www.kingcomments.com. Bijbelboeken en verzen kunnen eenvoudig en snel worden benaderd. De commentaren kunnen worden gelezen op elk beeldscherm, van pc tot smartphone. Meer info staat onder 'Informatie' op de site. Het is raadzaam die eerst te lezen.

